

Handläggare
Anna-Carin Wallin
Telefon: 08-508 09 014

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2021-02-11

Verksamhetsplan 2021 för Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Norrmalms stadsdelsnämnd godkänner verksamhetsplan 2021 inklusive budget och tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 0,6 mnkr för åtgärder för en giftfri förskola.
3. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om totalt 4,35 mnkr för klimatinvesteringar.
4. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om totalt 3,5 mnkr för investeringar maskiner och inventarier
5. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 1,9 mnkr avseende aktivitetscenter.
6. Stadsdelsnämnden godkänner omslutningsförändringar om 186,9 mnkr.
7. Stadsdelsnämnden godkänner resultatenheter enligt förslag i verksamhetsplanen.
8. Paragrafen justeras omedelbart.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Sankt Eriksgatan 117

08-508 09 014

anna-carin.wallin@stockholm.se

start.stockholm

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Konsekvenser av covid-19-pandemin.....	10
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	14
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort.....	15
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.....	19
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige.....	25
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	30
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande.....	42
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	48
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.....	48
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov.....	49
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet.....	50
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.....	52
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö.....	55
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	59
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.....	60
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	61
Redovisning av ekonomi.....	65
Nämndens ekonomiska förutsättningar.....	65
Investeringar.....	71
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	73
Resultatenheter.....	73
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	74
Budgetjusteringar.....	74
Omslutningsförändringar.....	74
Medel för lokaländamål.....	75

Övriga ekonomiska redovisningar.....	75
Särskilda redovisningar.....	75
Agenda 2030.....	75
Systematiskt kvalitetsarbete.....	78
Övrigt.....	82

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 - Blankettset Sdn09 VP2021

Bilaga 2: Bilaga 2 - Priser 2021

Bilaga 3: Bilaga 3 Ansökan för klimatinvestering 2021 träd Norrmalm

Bilaga 4: Bilaga 4 - Ansökan för Klimatinvestering 2021 Kylentreprenad Norrmalm

Bilaga 5: Bilaga 5 - Ansökan for Klimatinvestering 2021 vitvaror

Bilaga 6: Bilaga 6 - Giftfri forskola ansokan medel

Bilaga 7: Bilaga 7 - Ansökan aktivitetscenter 2021

*Bilaga 8: Bilaga 8 - Väsentlighets- och riskanalys samt internkontr Norrmalms
stadsdelsnämnd 2021*

Bilaga 9: Bilaga 9 Kompetensförsörjningsplan 2021

Inledning

Verksamhetsplanen för Norrmalms stadsdelsnämnd anger inriktningen för nämndens verksamhet under år 2021. Verksamhetsplanen utgår från kommunfullmäktiges budget för 2021 och de tre inriktningsmålen,

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämndens ansvarsområden

Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, öppen fritidsverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, budget- och skuldrådgivning, familjerätt, bostadsanpassning för bostäder enligt SoL (socialtjänstlagen) och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) samt kultur- och föreningsbidrag. Stadsdelsnämnden ansvarar även för trygghetsskapande arbete, krisberedskap, samhällsplanering, parkverksamhet och stadsmiljö, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder, socialt stöd och samhällsvägledning för nyanlända.

Styrning och uppföljning

Nämndens verksamhetsplan med mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås, det förväntade resultatet, för nämndens målgrupper.

Nämnden fastställer i vissa fall egna indikatorer för att mäta hur nämnden uppfyller sina mål som ett komplement till kommunfullmäktiges indikatorer. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen.

Underlag till måluppfyllelsen är nämndens egna indikatorer, kommunfullmäktiges indikatorer, brukarundersökningar, övriga uppföljningar och analyser samt resultatet av de aktiviteter som genomförts.

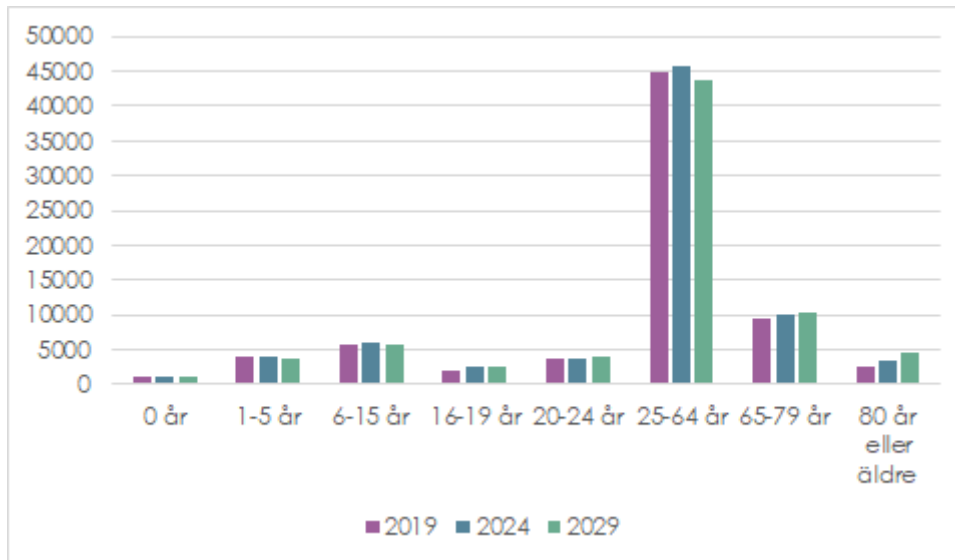
Nämndens råd

Nämndens pensionärsråd och råd för funktionshinderfrågor är remissinstanser och synpunkter inhämtas kontinuerligt.

Norrmalms stadsdelsområde och befolkning

Norrmalms stadsdelsområde växer och har idag drygt 73 000 invånare och kommer växa ytterligare till drygt 76 600 invånare 2024 för att sedan minska något till 75 700 invånare 2029. Antalet personer över 80 år beräknas öka med cirka 2 000 personer fram till år 2029. Inom stadsdelsområdet finns stadsdelarna Vasastan, Norrmalm, Skeppsholmen och en mindre del av Östermalm samt församlingarna Matteus, Johannes, Gustav Vasa och Adolf Fredrik.

Statistik över Norrmalms stadsdelsområde

Källa: Befolkningsprognos statistik Stockholm 2019

INVÅNARNA	NORRMALM	STADEN
Andel 1-5 år	5,4%	6,1%
Andel över 65 år	16,2%	15,0%
Invånare med utländsk bakgrund	23,4%	33,8%
Andel hyresrätter	32,5%	46,4%
Andel bostadsrätter	67,5%	53,6%
Andel eftergymnasial utbildning (25-64 år)	71,0%	59,7%
Medelinkomst (20-64 år)	535 100 kr	420 700 kr
Andel arbetslösa	3,50%	5,00%
Ohälsotal (dagar per person)	10	16
Andel ekonomiskt bistånd	0,6%	2,4%

Källa: Statistik Stockholm 2019

Sammanfattning av nämndens planerade verksamhet för 2021

Ett fortsatt fokus på kärnverksamhet är prioriterat liksom att fortsätta och förstärka nämndens arbete för att öka tryggheten inom stadsdelsområdet. Nämndens arbete ska bidra till att minska ojämlikhet och öka jämställdhet. Under året kommer ett stort fokus att vara på att öka innovationsförmågan, att utveckla effektiva lösningar och arbetssätt samt att öka nämndens digitala förmåga och implementera välfärdsteknik. För att öka delaktighet, engagemang och förtroende för nämndens arbete är strategisk kommunikation ett viktigt verktyg som fortsätter att utvecklas. Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet genomsyrar nämndens arbete i syfte att uppnå största måluppfyllelse i de av kommunfullmäktige beslutade inriktningsmålen.

Nedan redovisas kortfattat stadsdelsnämndens prioriterade satsningar under året, utvecklad beskrivning finns under respektive verksamhetsområdesmål.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Minimera felaktiga utbetalningar gällande ekonomiskt bistånd och motverka fusk inom välfärden
- Fortsatt utveckling av samverkan med arbetsmarknadsnämnden för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden
- Formalisera samverkan mellan försörjningsstödsenheten och samhällsvägledningen för nyanlända
- Fortsatt implementering av barnkonventionen
- Bostadsvägledning för nyanlända och förstärka samhällsvägledning gentemot arbetsmarknad
- Platssamverkan
- Utbildningsinsatser inom otillåten påverkan och hot och våld mot anställda
- Fortsatt analys av inkomna synpunkter, trygghetsvandringar och medborgarförslag för att genomföra trygghetshöjande insatser
- Parker och grönområden fortsätter att utvecklas med fokus på hållbarhet och trivsel genom bland annat av upprustning av Blekholmsterassen och insatser i Observatorielunden
- Kommunikation kring trygghetshöjande och trygghetsskapande åtgärder
- Platsaktivering av Järnvägsparken i samverkan med trafikkontoret
- Stärka förvaltningens krisberedskap och förmåga att hantera allvarliga händelser
- Likvärdiga pedagogiska lärmiljöer av hög kvalitet inom förskolan
- Hållbara relationer och fysisk aktivitet inom förskolan
- I samverkan med utbildningsförvaltningen starta ett skolsocialt team för stadsdelsområdets mellan- och högstadieskolor
- Utökad samverkan barn och unga
- Utveckla arbete och samverkan kring hemlöshet
- Utveckla arbets sätt för särskilt behövande grupper gällande budget och skuldrådgivning
- Ökad delaktighet och tillgänglig service för personer med funktionsnedsättning
- Motverka ofrivillig ensamhet och isolering
- Förbättra personalkontinuiteten inom hemtjänsten och utveckla vidare personcentrering av insatser
- Språksatsningar inom äldreomsorgen
- Kompetenshöjande insatser inom demens, psykisk ohälsa, digitalisering, jämställdhet, HBTQ och Äldreomsorgens Värdegrund
- Förbättra den omgivande miljön och det sociala perspektivet i måltidssituationen för att främja måltidsupplevelsen och förbygga undernäring bland äldre
- Kompetensutveckling gällande mat för äldre inom hemtjänsten, förebyggande verksamhet och myndighetsutövning
- Skapa ett specialiserat team kopplat till psykisk ohälsa inom hemtjänsten
- Förbättra och utveckla utomhusmiljön och inomhusmiljön på vård- och omsorgsboendet Väderkvarnen
- Utveckla digitala arbetsformer, digitala lösningar och fortsätta att implementera välfärdsteknik

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Stadsutveckling i Hagastaden samt Sabbatsbergsområdet
- Upprustning av lekytan vid Norrbackagatan
- Stadsodling vid Norrbackatäppan
- Anläggning av energieffektiv ismaskin i Vasaparken
- Stärkt biologisk mångfald i Bellevueparken
- Samverka med lokala fastighetsägare, civilsamhället och berörda förvaltningar för att aktivera och öka attraktivitet och dynamik i offentlig miljö
- Förstärkning av förvaltningens trygghets- och säkerhetsorganisation
- Implementering av stadens miljöprogram och Norrmalms stadsdelsförvaltnings miljö- och klimathandlingsplan och ökad kännedom om hur verksamheten och medarbetare kan bidra till en hållbar livsmiljö
- Stärkt miljömässig hållbarhet i nämndens verksamheter bland annat genom att förebygga avfall, källsortera, återvinna och bidra till en cirkulär ekonomi genom återbruk samt val av miljövänliga produkter, skötselmetoder, hälsosam och klimatsmart mat
- Reducering av energiförbrukningen genom att fortsätta byta ut gamla vitvaror och belysning samt införa rutiner för energibesparing
- Miljörevision genomförs av parkdriftsentreprenad och anläggningsentreprenad
- Utreda ett nytt system för skräpkorgar som komplement till de miljösmapta självkomprimerande skräpkorgarna
- Anordna seniorvecka med inslag av kulturella, sociala- och fysiska aktiviteter för att minska ofrivillig ensamhet och psykisk ohälsa
- Fortsatt utveckling av fritidsaktiviteter för personer mellan sju och 25 år med funktionsnedsättning genom nätverket Fritid för alla
- Ökad biologisk mångfald och hållbarhet genom anpassad skötsel, utbyte av träd samt återplantering av träd och perenner
- Förbättrad dagvattenhantering i Vanadislund

En ekonomiskt och innovativ storstad för framtiden

- Kompetensutveckling inom ekonomistyrning
- Införande av digitaliseringsråd
- Införande av forum för innovation, nytänkande och kvalitet
- Kartläggning och effektivisering av lokalförsörjningsprocesser
- Strategiska kommunikationsinsatser
- Förstärkning av upphandlarkompetens
- Workshops inom personalekonomi
- Översyn och utveckling av system och hantering av klagomål och synpunkter
- Ledarutvecklingsinsatser med fokus på kommunikation, tillit och mod
- Säkerställa och fördjupa chefers kompetens gällande riskbedömningar i arbetsmiljön
- Tydliggöra förutsättningar för tidsbegränsade anställningar inklusive att förstärka chefers kompetens inom kompetensbaserad rekrytering
- Fortsatt fokus på att minska sjukfrånvaron

Lika rättigheter för alla

Under rubriken lika rättigheter för alla beskriver nämnden sitt arbete med programmen inom ramen för mänskliga rättigheter samt kopplingar till Agenda 2030.

- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholm stad.
- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.
- Program för ett jämställt Stockholm.
- Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Rubriken återfinns under aktuella kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet med en beskrivning av förvaltningens arbete. Under denna rubrik belyses även programmet för en äldrevänlig stad.

Samverkan inom staden enligt direktiv till samtliga nämnder

Nämnden samverkar med andra stadsdelsnämnder, bolag, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle i syfte att effektivisera verksamheterna och att stärka nämndens sammantagna arbete för invånarna.

Samordnade verksamheter och samverkan för en effektiv verksamhet

Inom flertalet områden har nämnden samordnade verksamheter med andra nämnder för att öka effektiviteten.

Samordnad verksamhet finns med Kungsholmens, Östermalms och Södermalms stadsdelsnämnder i olika konstellationer kring flera uppdrag som till exempel; ensamkommande barn, samhällsvägledning för nyanlända, försörjningsstöd, feriearbete, ungdomsmottagning, budget- och skuldrådgivning, syn- och hörselkonsult, konsumentvägledning, relationsvårdscenter innerstaden (RVCI) och tryggt mottagande i hemmet.

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är gemensam för Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder och organiserad inom Norrmalms stadsdelsförvaltning. Avdelningen ansvarar för bland annat skötsel, underhåll och investeringar i parker, parkvägar, grönområden, lekplatser, plaskdammar samt övrigt stadsmiljöarbete.

Samverkan för ökad självförsörjning

Nämndens samverkan med andra nämnder, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, näringsliv och civilsamhälle är avgörande för att de som är i behov av olika stöd ska få rätt insatser. För att stödja personer att hitta alternativa försörjningsvägar samverkar förvaltningen med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Stockholm. Förvaltningen handlägger feriearbete åt Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Samverkan för en trygg och säker stad och samverkan för ett bättre företagsklimat

Nämndens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är beroende av nära samverkan med flera aktörer. Viktiga medaktörer är till exempel Polismyndigheten, fack- och stadsförvaltningar inom staden, civilsamhället, fastighetsägare, Region Stockholm och andra myndigheter som trafikförvaltningen och länsstyrelsen. I den platssamverkan som sker är näringsidkare viktiga samverkanspartners i syfte att skapa tryggt och attraktivt företagsklimat.

Samverkan för en hållbar stadsutveckling och ett miljömässigt hållbart stadsdelsområde

Nämnden samverkar med övriga nämnder och bolag kring strategiska grön- och vattenfrågor i staden. I samarbete med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret arbetar förvaltningen för att stärka de ekologiska sambanden i stadsdelsområdets utvecklingsområden. Nämnden arbetar kontinuerligt med smarta och hållbara klimatinvesteringar som möjliggörs genom stadens särskilda klimatinvesteringsmedel. Förvaltningens miljösamordnare deltar i stadsövergripande nätverk.

Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling. Denna resolution kallas för Agenda 2030. De globala målen är ett stöd för att utveckla stadens arbete för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Det är på den lokala nivån som stora delar av arbetet för att nå de globala målen sker i praktiken. Förvaltningen bidrar till att uppfylla Agendans mål och delmål genom sin ordinarie verksamhet som beskrivs i verksamhetsplanen, till exempel trygghetsarbetet, stadsutveckling, jämställdhetsintegrering, barnrättsperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för kvinnor och män med funktionsnedsättning, äldreomsorg, förskola, klimat- och miljöarbete med mera.

Arbetet med Agenda 2030 beskrivs närmare under rubriken särskilda redovisningar.

Stadens som arbetsgivare

Inom HR-området finns en utarbetad samverkan med innerstadens övriga tre stadsdelsförvaltningar (Kungsholmen, Östermalm och Södermalm) med utrymme för lärande och inspiration när det gäller gemensamma utmaningar inom bland annat arbetsmiljö, ledarskapsutveckling och kompetensförsörjning.

Lokalförsörjning

Förvaltningen samverkar med bolag och andra förvaltningar för ett effektivt nyttjande av lokaler. Den interna samverkan kommer att stärkas under året genom ett förvaltningsövergripande lokalforum med syfte att skapa översyn och förutsättningar för samutnyttjande och undvika onödiga lokalkostnader.

Inköp

Förvaltningen samverkar med andra stadsdelar genom deltagande i stadsövergripande inköpsnätverk samt genom deltagande i gemensamma upphandlingar. Förvaltningen kommer under året att utveckla sitt arbete avseende inköp och har utökat med en upphandlartjänst för att förstärka kompetensen inom området.

Innovation och strategiska digitalisering frågor

Förvaltningen deltar i olika stadsövergripande nätverk kring digitaliseringsfrågor, till exempel gällande GDPR, informationssäkerhet, skolplattformen och modernisering av sociala system. Andra nätverk är det övergripande nätverket för kvalitetsfrågor. Den interna samverkan stärks genom förvaltningsövergripande digitaliseringsråd samt ett förvaltningsövergripande råd för kvalitet, innovation och utveckling som startas under 2021. I samverkan med socialförvaltningen utvecklar förvaltningen Klarakompassen, en digital innovation för samverkan i det förebyggande arbetet i Klaraområdet.

Konsekvenser av covid-19-pandemin

Ekonomiska konsekvenser

Under 2020 har Covid-19 pandemin haft stor påverkan på nämndens ekonomi. Bland annat inom förvaltningens utförarenheter i form av ökade kostnader för sjuklöner, tomgångshyror, vikarietäckning, skyddsutrustning och förstärkta städ- och renhållningsinsatser med mera. Därtill har deltagandet inom förvaltningens sysselsättnings- och dagverksamheter minskat med minskade intäkter som följd. Stora delar av dessa kostnader har kompenseras för genom statliga ersättningar. Dock har det funnits stor osäkerhet kring hur omfattande ersättningen slutligen skulle bli vilket påverkat de ekonomiska prognoserna under året.

Samtidigt som vissa utgifter ökat har förvaltningen haft minskade kostnader för placeringar på bland annat vård- och omsorgsboende, inom hemtjänst samt turbundna resor. Sammantaget innebär detta ett överskott för nämnden år 2020. Under år 2021 prognostiserar förvaltningen liknande ekonomiska konsekvenser för verksamheten som under 2020 med anledning av pandemin.

Nämndadministration och övergripande arbete

Arbetsmiljöfrågor kommer fortsatt vara aktuella utifrån de nya förutsättningarna som gäller under pandemin. Dels effekter för de medarbetare som har många personnära kontakter i sitt arbete, dels effekter för de medarbetare som i möjligaste mån arbetar hemifrån.

Riskbedömningar blir mer frekventa utifrån förändrade förutsättningar. Målsättning för sjukfrånvaron har anpassats till en ökad frånvaro med anledning av covid-19.

Bemanningsplanering är fortsatt i fokus under 2021, utifrån att viss överbemanning är en strategi för att klara att bemanna verksamheter trots frånvaro.

En konsekvens av covid-19 pandemin är att antalet digitala möten har ökat, och behovet av att resa har minskat. Förvaltningen kommer att fortsätta se över olika digitala hjälpmedel och utveckla förmågan att leda och delta i digitala möten. Förvaltningen har under året haft ett stort fokus på att utveckla och stärka kommunikationen och kommunikationskanalerna inom förvaltningen och samverkan med andra förvaltningar och aktörer. Stadsdelsdirektören har haft, och kommer även fortsättningsvis att ha, regelbundna digitala informationsmöten, chefsbrev och löpande information om läget inom stadsdelsområdet och verksamheterna.

Förvaltningens krisledning har varit aktiverad under stora delar av året. Lägesbilder från förvaltningens avdelningar hämtas regelbundet in. Samtliga verksamheter har sett över kontinuitetsplanering gällande bemanning, material och livsmedel. Ett fortsatt fokus är att verksamheterna ska säkerställa god krisberedskap genom upprättade kontinuitetsplaner.

Nämndens möten har anpassats utifrån restriktioner och har genomförts under olika former sedan pandemins utbrott. Sedan i mars har nämndens ledamöter erbjudits möjlighet att delta över Skype. Utifrån stadens riktlinjer har möjligheter till digital närvaro ökat. Sedan november är mötena stängda för allmänheten, dock finns möjlighet för att ställa frågor via e-post samt att nämndens möten live-sänds.

Den sociala delegationen kan inte genomföras digitalt, och fysisk närvaro har begränsats till ordförande, representant från respektive parti, nämndsekreterare samt tjänsteman från förvaltningen.

Nämndens pensionärsråd och råd för funktionshinderfrågor ställdes till en början in, men har nu anpassats till att genomföras i kombination via distansdeltagande och anpassad fysisk närvaro i enlighet med begränsningar i antal mötesdeltagare.

Äldreomsorg

Förvaltningen har under året fått färre ansökningar om insatser, fler individer som tackar nej till insatser och fler som tackar nej till plats på vård- och omsorgsboende. Besöksförbud på vård- och omsorgsboende och stängning av biståndsbedömda dagverksamheter, aktivitetscenter och övriga öppna träffpunkter har även föranlett att andra insatser har varit aktuella för att tillgodose de äldres behov. Mot bakgrund av detta har äldreomsorgens verksamheter behövt ställa om sitt arbete. Dessa omställningar har bidragit till nya arbetssätt men även att utvecklingsarbeten fått läggas åt sidan för fokus på kärnverksamheten. Under 2021 kommer de nya arbetssätten att gälla och digitala arbetssätt att vara centrala för att effektivisera och förbättra omsorgen och öka tryggheten och valfriheten. Genom digital teknik ska förvaltningen arbeta med att minska den ofrivilliga ensamheten och öka kontakten med anhöriga och andra viktiga personer i den äldres liv. Biståndsbedömda insatser kommer i huvudsak följas upp per telefon. Där hembesök behöver genomföras ska en riskbedömning göras för att säkra den äldres trygghet och medarbetares arbetsmiljö.

Utgångspunkten för äldreomsorgens biståndsbedömda dagverksamheter, öppna verksamheter och träffpunkter är att hålla öppet med förändringar för att minska smittspridning. Att kunna erbjuda hälsofrämjande insatser är centralt för att minska den ofrivilliga ensamheten. Bland annat ska gästernas besök planeras jämt över veckorna, aktiviteterna kommer att genomföras i mindre grupper och i större utsträckning erbjudas digitalt och i enlighet med rutiner som skapats för att minska smittspridning.

Under 2020 startades ett förstärkningsteam i samverkan med förvaltningarna för Östermalm och Kungsholmen. Förstärkningsteamet har genomfört kohortvård för hemtjänstkunder med misstänkt eller bekräftad smitta av covid-19. Under 2021 ska Norrmalms hemtjänst implementera ett eget team i befintlig verksamhet för att verkställa insatser i behov av kohortvård.

Det kommunala vård- och omsorgsboendet ska fortsättningsvis erbjuda säkra besök om besök måste ske och bedriva kohortvård vid misstanke om och bekräftad smitta. Information till anhöriga kommer fortsättningsvis att skickas ut i tätare frekvens för att upprätthålla insyn och känslan av delaktighet hos anhöriga. Sociala aktiviteter ska genomföras på vård- och omsorgsboende i den mån det är möjligt och kan genomföras på ett säkert sätt. Innehållet i aktiviteterna ska anpassas så att det är i enlighet med rutiner för att minska smittspridning. Anhörigkonsulenterna ska fortsättningsvis erbjuda anhöriggrupper med möjlighet att närvara digitalt. Enskilda stödsamtal planeras i första hand att ske via telefon eller utomhus.

Socialtjänst

Utgångspunkten för förvaltningens arbete är att fortsätta upprätthålla rättssäkerhet och insatser av god kvalitet. Förvaltningen har anpassat arbetssätt utifrån de rådande omständigheterna, och den restriktiva hållningen till fysiska möten både internt och externt kommer att fortsätta. Möten med brukare har till stor del genomförts, och kommer fortsätta genomföras, genom telefon eller Skype samtal. Fysiska möten kommer ibland krävas för att en rättssäker bedömning ska säkerhetsställas. Omställningen till digitala möten har även

medfört positiva konsekvenser, till exempel för budget- och skuldrådgivning. Förvaltningen ser att de nya arbetssätten har bidragit till snabbare handläggning och ingen kö för att träffa en handläggare inom budget- och skuldrådgivning. Arbetet med att finna andra digitala lösningar kommer att ses över som ett komplement till framtida informationsmöten

Daglig verksamhet och sysselsättningsverksamheter har som mål att hålla öppet och följer noga upprättade rutiner och rekommendationer för att minska smittspridning. Under året har dock den dagliga verksamheten varit stängd i perioder, vilket även kan bli aktuellt under 2021. I de fall en verksamhet stänger kan det behövas utökning av personlig assistans, boendestöd eller hemtjänst. Antalet personer som tackar nej till hemtjänst och boendestöd har ökat, ofta på grund av rädsla för covid-19. Boendestöd har erbjudit och kommer att fortsätta erbjuda digitala möten för de som önskar.

Förvaltningen har inte sett någon tydlig ökning eller konsekvens gällande våld i nära relationer. Verksamheten har beredskap för att våldet och våldsutsattheten kan öka då människor är mer isolerade, arbetar hemma och har färre sociala kontakter. Isolering kan även innebära försämrade möjligheter att ta del av samhällets stödinsatser. En svårighet är att ställa frågor om våld på telefon eller vid digitala möten eftersom det inte går att försäkra sig om att personen är ensam och kan svara tillförlitligt. Förvaltningen följer noga utvecklingen och anpassar arbetssätt för personer som riskerar eller är utsatta för våld i nära relationer.

Utifrån rådande restriktioner har fler barn högre frånvaro i förskola och skola. Det gör att professionella har mindre insyn gällande barn som riskerar fara illa i sin hemmiljö och att socialtjänsten inte får kännedom om barnen. Socialtjänsten behöver särskilt samverka med förskola och skola för att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa.

Försörjningsstödsenheten kommer sannolikt få fler sökande som följd av covid-19-pandemin. Fler arbetslösa i samhället och personer som redan idag är långt ifrån arbetsmarknaden kommer drabbas. Den pågående pandemin har och kommer att påverka enhetens arbete i ett flertal avseenden. Utrednings och uppföljningsarbetet sker huvudsakligen via telefon. Bedömningar och beslutsfattande tar längre tid och ställer högre krav på socialsekreterarna. Det blir svårare att säkerställa korrekta uppgifter och att göra korrekta bedömningar. Samverkan med interna och externa partners har under pandemin försvårats vilket gör det svårare att göra en planering för de sökandes väg till självförsörjning. En konsekvens av pandemin är att arbetet blivit allt mer administrativt och förändringsarbetet tillsammans med klienterna får stå tillbaka.

Utgångspunkten för förvaltningens arbete är att fortsätta upprätthålla rättssäkerhet och insatser av en god kvalitet. Samverkan mellan förvaltningen, polis och skolor har påverkats av pandemin, och inför 2021 planeras covid-19 säkra möten. Förvaltningen utökar samverkan gällande barn och unga som riskerar att fara illa. Förvaltningens fält- och fritidsenhet ser över möjligheten att nå målgruppen digitalt och mobilt.

Förskola

Förvaltningen har hittills inte sett några negativa ekonomiska konsekvenser för förskolans verksamhetsområde. De uppföljningar som förvaltningen gjort visar att personalens sjukfrånvaro varit lägre än barnens frånvaro. Detta har bidragit till att förskolorna inte behövt ta in vikarier i hög utsträckning. En risk som förvaltningen kan se är om personalens sjukfrånvaro stiger samtidigt som barnens närvaro ökar, kan personalbrist uppstå inom

verksamheten. Alla förskolor har en handlingsplan för personalbortfall.

Verksamheten har behövt skapat nya arbetssätt utifrån rådande förutsättningar och kommer fortsätta att tillämpa dem så länge som restriktionerna kräver. Exempelvis handleder förvaltningens samordnare för barnhälsa personal via digitala lösningar samt möter vårdnadshavare på samma sätt. För att möjliggöra visningar av nämndens förskolor för nya familjer kommer verksamheten fortsätta att skapa digitala visningsfilmer i ökad omfattning.

Förskolorna fortsätter följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer samt stadens rutin för att minska risken för smittspridning av covid -19. Det innebär att förskolorna bedriver den största delen av verksamheten utomhus. Många av nämndens förskolor har begränsad tillgång till egen gård för utevistelse och hänvisas till närliggande parker. Den ökade belastningen på innerstadens parker i kombination med kallare årstid samt att kollektivtrafiken inte ska nyttjas, utgör en utmaning för verksamheten. Förskolorna kommer under året prioritera att skapa meningsfull utevistelse för alla barn som även uppmuntrar till fysisk aktivitet och rörelseglädje. Öppna förskolan har anpassat verksamheten utifrån förutsättningar, aktiviteter förläggs till största del utomhus men i perioder kan verksamheten vara stängd utifrån rekommendationer. Förvaltningen ser över möjligheter till digitala aktiviteter.

En förutsättning för barns lärande är att de är trygga. Verksamheten kommer fortsätta arbeta trygghetsskapande för barn, medarbetare och vårdnadshavare. Verksamheten fortsätter prioritera arbetet kring att upprätthålla en god kommunikation och motivera vårdnadshavare att låta barnen komma till förskolan.

Förskolan är en skyddsfaktor och är särskilt viktig för barn i socialt utsatta situationer. Det finns vårdnadshavare som av rädsla och oro för smittspridning haft barnen hemma från förskolan. Barn med lång frånvaro följs upp av förskolans ledning.

Park och stadsmiljö

En konsekvens av covid-19-pandemin är att besökstrycket i parker och grönområden har ökat, vilket är väntat även under nästa år. Exempelvis har fler skol- och förskolebarn vistats i parkerna och fler grupper som annars vistas på gym har tränat i parkerna och på utegym. Detta har medfört ett ökat slitage vilket i sin tur innebär ökade driftskostnader.

Med anledning av rådande pandemi fortsätter förvaltningen sätta ut smittskyddsinformation på utvalda platser i parkerna med ett högt besökstryck, exempelvis vid lekplatser, parklekar, utegym och plaskdammar.

Administration och prevention

En utmaning är att erbjuda samhällsvägledning digitalt på ett säkert sätt som målgruppen kan använda. Samhällsvägledning på drop in erbjuds dock som tidigare och besöksantalet fortsätter att öka. I samverkan med civilsamhället har devisen kring sociala aktiviteter varit att ”vi ställer inte in, vi ställer om”. Exempelvis har språkcafé ersatts av språkpromenader och digitala språkcaféer har testats. Kursen föräldraskap i Sverige har ställts in både vår och höst med anledning av pandemin. Under 2021 ska förvaltningen undersöka möjligheter för att utveckla digitala föräldrastödsprogram. Konsekvenserna av pandemin blir extra märkbara för många nyanlända då majoriteten av de kommunmottagna nyanlända i stadsdelsområdet är barnfamiljer som ofta är trångbodda.

Under året har det inte varit möjligt att erbjuda arbetstillfällen för feriearbete inom vård- och

omsorg eller förskoleverksamhet, dock kunde förvaltningen erbjuda arbetstillfällen inom andra områden. Inför kommande år är det högst osäkert om arbetstillfällen åter kommer att kunna erbjudas inom förskola och vård- och omsorg, förvaltningen bevakar frågan och anpassar arbetssätt.

Förvaltningens ungdomsgård har ställt om verksamhet och begränsat antal besökare och fokuserat på aktiviteter utomhus. Vissa verksamheter, som ungdomsgården för unga vuxna, Träffas, har varit stängd och istället har personal haft samtalskontakter med besökarna. Förvaltningen ser över och anpassar ungdomsverksamheten utifrån restriktioner och behov. Förvaltningens parklekar har haft stängt för inomhusverksamhet under stora delar av året och har under årets sista månader stängt, men personal finns i parkerna för att kunna informera.

Förvaltningens fältassistenter har inte kunnat genomföra skolbesök i vanlig omfattning, och har ställt om arbetet till att i större omfattning arbeta dagtid i området.

Preventionsamordnaren har inte kunnat genomföra skolbesök i samma omfattning som tidigare, inför 2021 undersöks möjligheter för digitala skolbesök och informationsåtgärder för föräldrar.

Det har varit en utmaning att utveckla ny verksamhet som platssamverkan på Sergels torg och på Odenplan/Observatorielunden, som i stora delar syftar till att samla människor på en plats, i en situation där smittspridning och restriktioner begränsat eller helt hindrat möjligheterna att utföra uppdraget. Behovet av att tillföra positiva inslag i den offentliga miljön har dock upplevts än mer angeläget och alternativa lösningar har skapats.

Restriktioner för att minska smittspridning kommer i stora delar fortsatt påverka förutsättningar att planera och engagera kulturevenemang och aktiviteter som samlar människor. Fokus för *På Sergels torg* kommer därför att vara på att gestalta och tillföra interaktiva upplevelser som kan genomföras även under restriktioner. Dock bedöms de stora och positiva effekterna för att minska brottslighet och öka tryggheten komma ur evenemang som samlar människor. Enbart gestalta och erbjuda vistelsemiljöer räcker inte för att fullt ut förändra utsatta platser.

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att möjliggöra att människor är självförsörjande och att barn och ungdomar har trygga, stabila och jämlika uppväxtvillkor.

Nämnden ska fortsätta prioritera arbetet med att utveckla insatser för att förhindra långvariga perioder av ekonomiskt bistånd. Nyanlända är en särskilt prioriterad grupp. Samhällsvägledning till nyanlända är en intern resurs som utgör ett stöd för målgruppen på vägen mot varaktig försörjning. Formaliserad samverkan mellan försörjningsstödsenheten och samhällsvägledningen bidrar till effektivt resursutnyttjande. Bostadsvägledning för nyanlända är prioriterat område.

Förvaltningen kommer att intensifiera arbetet för att motverka fusk i välfärden genom att minimera felaktiga utbetalningar samt uppföljningar av externa verksamheter.

Norrmalms stadsdelsområde ska vara tryggt, säkert och välskött. Nämnden har en

välutvecklad samverkan med Polismyndigheten som formaliseras i den lokala samverkansöverenskommelsen. Ett särskilt fokus under 2021 att utveckla samverkan för ökad trygghet för barn och unga.

Att arbeta med situationell prevention inom begränsade områden har visat sig vara en framgångsrik metod utifrån både ett socialt och brottsförebyggande perspektiv. Metoden för platssamverkan innefattar att samordna insatser från myndigheter, andra förvaltningar, näringsliv, verksamheter, invånare och civilsamhället på den specifika platsen. Nämndens arbete med Vision Klara och platssamverkan Sergels torg fortsätter, liksom platssamverkan Odenplan/Observatorielunden/Vasaparken samt Sveavägen/Vanadisunden.

I förskolan läggs grunden för barnens livslånga lärande. Utbildningen vilar på demokratins grund och utgår från barnkonventionen. Skollagen slår fast att utbildningen ska syfta till att barnen ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Enligt förskolans läroplan ska barnen bland annat ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga. Detta genom att få möjlighet att delta i olika former av fysisk aktivitet och vistas i olika naturmiljöer. Förskolan ska se till att barnen får näringsriktig kost och grundläggande kunskaper om kopplingen mellan mat och hälsa. Förskolan följer stadsövergripande *Strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat* som fastställer inriktningen och bidrar till ökad insikt och kunskap hos stadens medarbetare, brukare och stockholmare.

Nämndens främjande och förebyggande insatser stärker barn och vuxnas skyddsfaktorer. Förebyggande och hälsofrämjande insatser har en positiv inverkan på den fysiska och psykiska hälsan och har betydelse för ett hälsosamt åldrande. Förvaltningens förebyggande arbete inriktas på faktorer som motverkar risk för ohälsa, utanförskap och kriminalitet. De förebyggande och främjande insatserna strävar efter att öka personers självständighet, oberoende och stärka den enskildes egna förmågor.

Nämndens öppna fritidsverksamheter och det preventiva arbetet är en viktig del för att tidigt upptäcka och ge stöd till ungdomar med riskbeteende. Verksamheterna samverkar med skola, förskola, socialtjänst och andra aktörer i syfte att stärka föräldraskap och ge stöd till att motverka riskbeteenden.

Socialtjänstens verksamheter och myndighetsutövning är av hög kvalitet och grundade på evidens och beprövad erfarenhet. All myndighetsutövning är rättssäker och tar tillvara den enskildes resurser. Samtliga medarbetare har kunskap om mänskliga rättigheter och tillämpar dessa inom respektive verksamhet.

Norrmalms stadsdelsområde är ett äldrevänligt stadsdelsområde där äldre får en individuellt anpassad vård och omsorg av hög kvalitet och möjlighet till valfrihet i utförande. Nämndens verksamheter arbetar för att främja positiva faktorer för ett hälsosamt åldrande.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att invånarna inom Norrmalms stadsdelsområde är självförsörjande och att nyanlända erbjuds stöd och vägledning under etableringsperioden.

Egen försörjning

Norrmalms stadsdelsnämnd har tillsammans med Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder en gemensam enhet för ekonomiskt bistånd. Försörjningsstödsenheten har sedan i november 2020 en ny organisation som arbetar med team mot respektive stadsdel. Det innebär att personer som har ekonomiskt bistånd har kontakt med ett team men kan även vända sig direkt till sin handläggare. För att underlätta samverkan och ökad tillgänglighet har en teamtelefon för samverkanspartners införts. Målet med arbetet är att ge personer som erhåller ekonomiskt bistånd stöd och individuellt utformade insatser för att nå egen försörjning.

Förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med att utveckla samverkan med arbetsmarknadsnämnden för att synliggöra individens behov av stöd och förtydliga ansvarsfördelningen kring personens stödbehov. Syftet är att förbättra möjligheterna att nå egen försörjning. Förvaltningen ska fortsätta prioritera arbetet med att utveckla insatser för att förhindra långvariga perioder av ekonomiskt bistånd. Eftersom gruppen nyanlända som avslutar sin etableringsperiod och inte är självförsörjande kommer öka under kommande år behövs åtgärder, nya arbetssätt och samverkan utvecklas för att individerna ska kunna nå egen försörjning. Förvaltningen samarbetar med matchteamet inom jobbtorg som stöttar nyanlända på väg ur etablering till egen försörjning.

Förvaltningen fortsätter att remittera till Jobbtorg, samverka med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Stockholm enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (FINSAM). Lagen gör det möjligt för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommun och region att arbeta tillsammans i lokala samordningsförbund.

En välfungerande organisation gällande arbetssätt, kvalitet och effektivitet är nödvändig för att nå målet, och förvaltningen behöver arbeta för en utökad samverkan mellan enheterna för att uppnå bästa möjliga resultat.

För att resurser ska användas på rätt sätt är ett prioriterat område att motverka fusk i välfärden. Detta genom att intensifiera arbetet för att minimera felaktiga utbetalningar och fortsätta arbetet med att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli korrekt från början. Ett verktyg är att redan vid ansökan om ekonomiskt bistånd informera om vilka utrednings- och åtgärdsrutiner som kan bli aktuella vid misstanke om fusk.

Nyanlända är en särskilt prioriterad grupp. Samhällsvägledning till nyanlända är en intern resurs som utgör ett stöd för målgruppen på vägen mot varaktig försörjning. Formaliserad samverkan mellan försörjningsstödsenheten och samhällsvägledningen bidrar till effektivt resursutnyttjande.

Feriearbete

Ungdomar erbjuds feriearbete under längre lov. Feriearbete är en viktig del för att ge ungdomar arbetslivserfarenhet och en inblick i arbetslivet, och en särskild prioriterad målgrupp är ungdomar med stöd från socialtjänsten eller med funktionsnedsättning. För att fler ungdomar ska känna till möjligheten till feriearbete utvecklar förvaltningen arbetssätt och samverkan inom förvaltningen. Arbetstillfällen inom vård- och omsorg samt inom förskoleverksamhet kommer troligtvis inte att kunna erbjudas under 2021 på grund av covid-19. Förvaltningen kommer att förstärka möjligheter för arbete inom andra verksamhetsområden.

Samhällsvägledning och socialt stöd nyanlända

Norrmalms stadsdelsnämnd erbjuder samhällsvägledning till nyanlända boende inom stadsdelsområdena Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm. Arbetet bedrivs i projektform. Samhällsvägledningen är ett komplement till befintliga etableringsinsatser och syftar till att stötta nyanlända mot egen försörjning och eget stadigvarande boende. Samhällsvägledningen är tillgänglig, flexibel och av god kvalitet.

Majoriteten av de nyanlända bor i genomgångsbostäder och individuell bostadsvägledning erbjuds i samverkan med hyresvärdarna SHIS och bostadskansliet. Under året kommer bostadsvägledningen förstärkas så att genomströmningen och vidareflytt till egen bostad från genomgångsbostaden ökar. Barnfamiljer är särskilt prioriterade.

Den faktor som främst påverkar möjligheten att ordna ett eget stadigvarande boende är egen försörjning och samverkan med andra aktörer är avgörande för att stötta nyanlända mot varaktig försörjning. Under året testas ett nytt arbetssätt i syfte att fler nyanlända ska bli självförsörjande genom att utveckla det individuella stödet.

Nyanlända är en heterogen grupp med skilda behov. En faktor som påverkar behoven är om den nyanlända är innan, i eller ur etableringen. En annan faktor är om den nyanlända är egenbosatt eller anvisningsbosatt. Anhöriga som ansluter till tidigare ensamkommande är en grupp egenbosatta i behov av ett mer sammanhållet stöd.

Ett holistiskt synsätt präglar förvaltningens stöd till nyanlända och hela människans situation uppmärksammas. En person som får träna språket, skapa nya relationer och har en meningsfull fritid har större chans att fullt ut delta i etableringen och nå målsättningen med egen försörjning och eget boende. Tillsammans med civilsamhället erbjuds fritidsaktiviteter, sociala aktiviteter och språkstärkande aktiviteter för barn, unga och vuxna.

Lika rättigheter för alla

Förvaltningen fortsätter i enlighet med barnkonventionen att ha ett barnrättsperspektiv vid varje beslut och utredning som rör barn. Det innebär att barns rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocessen. Barn ska även ges inflytande och delaktighet. Vid behov sker samverkan med övriga aktörer i ärenden där barn är aktuella. Förvaltningen fortsätter med arbetet för att andelen barn som lever i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd ska vara låg och att barnkonsekvensanalyser genomförs.

En prioriterad målgrupp inom tillsättning och matchning av feriearbete är ungdomar med sociala skäl eller med funktionsnedsättning.

Nyanlända föräldrar erbjuds kursen föräldraskap i Sverige. Under träffarna förs samtal om olika teman gällande föräldrarollen baserat på forskning. Barns rättigheter och jämställdhetsperspektivet genomsyrar träffarna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,8 %	2,7 %	Tertial
Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,5 %	1,5 %	Tertial
Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)		Fastställs 2021	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,25 %	1,0 %	Tertial
Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	6 st	800 st	Tertial
Antal tillhandahållna platser för feriejobb	200 st	Tas fram av nämnd	Tertial
Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	40 st	Tas fram av nämnd	Tertial
Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	60	Tas fram av nämnd	Tertial
Antal unga 20-29 år som varken arbetar eller studerar som nåtts av uppsökande verksamhet och tagit del av arbetsmarknadsinsatser		Tas fram av nämnd	Tertial
Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	160 st	9 000 st	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för det kommunala aktivitetsansvaret	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.1.1. Invånare klarar sin egen försörjning

Beskrivning

Målgrupp: Invånare som inte klarar sin egen försörjning. Prioriterade målgrupper är barnfamiljer, nyanlända invånare och de som har arbetslöshet som bidragsorsak.

Nämnden ger invånare med ekonomiskt bistånd stöd att klara sin egen försörjning genom individuellt utformade insatser. Handläggningen sker med hög rättssäkerhet utifrån likabehandlingsprincipen och barns behov uppmärksammas särskilt. Samarbete sker med arbetsmarknadsnämnden och andra aktuella huvudmän för att säkerställa målgruppens vägar till arbete eller annan försörjning. Feriejobb erbjuds till ungdomar som ett första steg in till arbetsmarknaden. Information och stöd ges om feriejobb så att fler ungdomar inom prioriterade grupper får vetskap om samt söker feriejobb i stadens regi.

Förväntat resultat

Fortsatt låg andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen. Personer långt ifrån arbetsmarknaden når egen försörjning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal personer med avslutad etableringsersättning som inte är självförsörjande och aktualiseras inom enheten för ekonomiskt bistånd	30		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Formalisera samverkan mellan försörjningsstödsenheten och samhällsvägledning för nyanlända.	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.1.2. Nyanlända etableras på arbetsmarknad, bostadsmarknad och i samhällslivet

Beskrivning

Målgrupp:

Nyanlända barn och vuxna. I gruppen nyanlända vuxna skiljer sig behoven åt beroende på om personen befinner sig innan, i eller efter etableringsfasen.

Samhällsvägledningen kompletterar övriga insatser. Uppdraget är att stötta nyanlända mot egen försörjning och eget stadigvarande boende. Samhällsvägledningen är tillgänglig, flexibel och av god kvalitet. Bostadsvägledning individanpassas och erbjuds målgruppen i syfte att fler flyttar vidare från genomgångsbostäder.

Ett holistiskt synsätt präglar vägledningen och hela människans situation uppmärksammas. Samverkan pågår med civilsamhället med fokus på sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter för både barn, unga och vuxna.

Förväntat resultat

Nyanlända vuxna är i eller på väg mot egen försörjning och eget stadigvarande boende

Nyanlända barn och vuxna deltar i meningsfulla fritidsaktiviteter

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel nyanlända hushåll i genomgångsbostäder som tar del av bostadsvägledning	100 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla nyanlända kvinnor och män mellan 18 – 64 år får ett erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att stadsdelsförvaltningen har fått underlag över inflyttade till stadsdelsområdet.	2021-01-01	2021-12-31
Samhällsvägledning för nyanlända erbjuder, i samverkan med SHIS och bostadskansliet, individuell bostadsvägledning	2021-01-01	2021-01-31
Samverka med civilsamhället i syfte att nyanlända flickor och pojkar, kvinnor och män erbjuds möjlighet att delta i meningsfulla fritidsaktiviteter och språkstödande aktiviteter.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stadsdelsområdet upplevs som tryggt och att parker och grönområden är tillgängliga, välkomnande och välskötta för invånare och besökare.

Trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete

Förvaltningens arbete utgår ifrån Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 samt från Stockholms stad trygghet- och säkerhetsprogram 2018-2021. Stadens trygghetsprogram är under revidering och förväntas vara klart i början av 2021.

Det säkerhetsfrämjande arbetet syftar till att upprätthålla krisberedskap, civilt försvar, säkerhetsskydd- och informationssäkerhet, att minska risken för olyckor och för att förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda. Det trygghetsfrämjande arbetet syftar till att öka tilliten till stadens verksamheter och människor emellan. Det trygghetsfrämjande arbetet omfattar även brottsförebyggande insatser, i första hand organiserat genom platssamverkan.

Under året kommer förvaltningens arbete med säkerhetsskydd- och informationssäkerhet samt otillåten påverkan och hot och våld mot anställda att intensifieras. För att bidra till den upplevda tryggheten kommer förvaltningen att fortsätta utveckla trygghetsskapande kommunikation gällande åtgärder som genomförs inom stadsdelsområdet.

Synpunkter som inkommer genom synpunktsportalen, trygghetsvandringar och medborgarförslag analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och för att genomföra trygghetshöjande insatser. Dessa insatser kan exempelvis vara att förbättra siktbarhet, orienterbarhet och belysning i parker. Det kan även handla om att utveckla målpunkter för att aktivera och befolka olika delar av en park. Även områdets skötsel påverkar den upplevda tryggheten, då ett prydligare och mer omhändertaget intryck gör att platsen upplevs som mer trygg. Förvaltningen kommer fortsätta arbetet med att förtydliga och synliggöra de allmänna trivselreglerna i parker och grönområden.

Idrottsförvaltningen ska under året utreda förutsättningarna för en möjlig platsutveckling av Vanadisbadet med omnejd, i samarbete med fastighetsförvaltningen och stadsdelsförvaltningen.

Under året kommer förvaltningen göra om markbeläggningen och byta ut bänkar kring Spegeldammen i parkens nedre del för att platsen ska upplevas mer omhändertagen och trygg. Arbetet med upprustningen av strandparken Blekholmsterrassen vid Klara Strand fortsätter, projektet syftar bland annat till att förbättra tryggheten på platsen. Den nybyggda yogapaviljongen i Vasaparken invigs under året, vilket förväntas bidra till att locka människor till en del av parken som i dagsläget inte används i så stor utsträckning. Förvaltningen kommer tillsammans med trafikkontoret utreda och genomföra åtgärder för ökad platsaktivering och trygghet i Järnvägsparken mellan Vasagatan och Centralbron. Förvaltningarna kommer gemensamt söka trygghetsmedel för insatserna.

Platssamverkan

Att känna sig trygg i sitt närområde är en viktig skyddsfaktor för den psykiska hälsan. Att arbeta med situationell prevention inom begränsade områden har visat sig vara en framgångsrik metod utifrån både ett socialt- och brottsförebyggande perspektiv. Metoden för platssamverkan innefattar att samordna insatser från myndigheter, andra förvaltningar, näringsliv, verksamheter, boende och civilsamhället på den specifika platsen. Genom såväl arbetet med platssamverkan som löpande uppdatering av lägesbild finns en systematik i att identifiera platser med behov av situationella åtgärder och områden i behov av

ordningsvakter. Förvaltningen vill i såväl överenskommelsen, som i övrigt trygghetsskapande arbete, fördjupa orsaksanalyser och lägesbilder i syfte att utveckla, vidta och följa upp insatser för att minska antalet brott och öka tryggheten samt säkerställa att rätt åtgärder vidtas vid varje givet tillfälle.

Norrmalms stadsdelsområde är ur många aspekter en av Stockholms tryggaste stadsdelar. I anslutning till stadsdelsområdets två stora pendlarpunkter, Centralstation och Sergels torg, respektive Odenplan ligger dock otryggheten högre än i resten av stadsdelsområdet. Nämnden bedriver sedan 2016 platssamverkan med Polismyndigheten kring Sergels torg och anslutande områden inom ramen för *Vision Klara*. Ett fördjupat arbete med platssamverkan på Sergels torg inleddes också 2020 då nämnden tecknade ett tre-årigt avtal om platssamverkan tillsammans med lokala fastighetsägare, näringsliv och civilsamhälle *Tillsammans på Sergels torg*. Ytterligare platssamverkan inom stadsdelsområdet pågår runt Odenplan, Observatorielunden och Vasaparken. Förbättringsområden har identifierats i analyser av lägesbilder, och arbete fortsätter under 2021. En ansökan om utökat lov3-område kommer att sökas för området runt Odenplan.

Förvaltningen har startat platssamverkan Sveavägen/Vanadislunden utifrån specifika problem kopplade till platsen. Dialoger genomförs löpande med boende i området, och under året slutförs en kartläggning av området och den upplevda tryggheten. Resultat av kartläggningen kommer att ligga till grund för kommande åtgärder och planering i samverkan med bland annat trafikkontoret. För att minska olovlig körning kommer entrén till parken vid korsningen Sveavägen och Frejgatan att rustas upp.

Platssamverkan kan även startas upp utifrån specifika händelser kopplade till en plats i form av mobil platssamverkan.

Lokal samverkansöverenskommelse

Samverkan mellan förvaltningen och lokalpolisområde Norrmalm sker bland annat genom den lokala överenskommelsen som parterna upprättar. I samverkan tas en gemensam lokal lägesbild fram. Lägesbilden beskriver på vilka platser det förekommer brottslighet och i vilken omfattning människor upplever otrygghet. Lägesbilden beskriver även vilka samverkansområden som ska prioriteras. Under 2021 kommer prioriterade områden omfatta unga i risk för kriminalitet, skolan som riskzon, riktat arbete mot avgränsade platser och utsatta platser samt särskilt utsatta och sårbara brottsoffer. Med utgångspunkt från barnperspektivet avser förvaltningen i samverkan med Östermalms stadsdelsförvaltning, utbildningsförvaltningen och lokalpolisområde Norrmalm utveckla en samverkan för ökad trygghet för barn och unga. Formerna ska utvecklas gemensamt under 2021.

Krisberedskap

För att stärka förvaltningens robusthet och förmåga att hantera extraordinära händelser fortsätter arbetet med att genomföra risk- och konsekvensanalyser, RSA, och att förvaltningens verksamheter har kända och övade kontinuitetsplaner för specifika händelser som till exempel el-avbrott, it-avbrott och vattenbrist. Förvaltningens krisledningsplan revideras årligen och under året kommer en skrivbordsövning att genomföras. Erfarenheter och lärdomar från 2020 kommer att implementeras i revideringen av krisledningsplanen liksom resultat från utvärderingen av krisledningens hantering av covid-19.

Våldsbejakande extremism

Förvaltningen har en nätverksgrupp för arbetet mot våldsbejakande extremism. I arbetsgruppen följs den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism upp, rutiner skapas samt information delas mellan representanter från olika verksamhetsområden. Förvaltningens lokala samordnare mot våldsbejakande extremism samverkar med övriga lokala samordnare samt stadens central samordnare mot våldsbejakande extremism.

Parker och grönområden är välskötta, tillgängliga och välkomnande för alla

När Stockholms befolkning växer, ökar nyttjandet av stadens offentliga rum och parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet. Det ökande trycket på parker ställer höga kvalitetskrav på parkskötsel, underhåll och upprustning. Många av parker inom stadsdelsområdet är redan idag intensivt använda med många parkbesökare, och parkerna ska skötas och utvecklas så att de blir långsiktigt hållbara. Detta är en stor utmaning när staden förtätas och andelen parkmark inte växer i motsvarande grad. Den pågående covid-19 pandemin har medfört att besökstrycket i parker och grönområden har ökat ytterligare, då fler väljer att träffas eller förlägga aktiviteter utomhus. Förvaltningen samverkar med andra förvaltningar och fastighetsägare i staden för att utveckla platser i stadsmiljön som kan göras mer tillgängliga och öppna för allmänheten.

Stadsdelsnämndens parkplan anger strategier och mål för utveckling av parker och gröna gaturum och är ett styrdokument för de insatser som utförs. Parkernas karaktärsdrag och gröna kulturvärden ska förvaltas. Åtgärder som vidtas ska syfta till att värna och utveckla de kvaliteter och värdefulla kulturmiljöer som finns. För att på ett tydligare sätt följa upp våra investeringsprojekt kommer en utvärdering av en nyligen upprustad park genomföras under året.

Rent, snyggt och trivsamt i parkerna

När staden växer och att allt fler använder stadsdelsområdets parker som ett grönt vardagsrum behöver alla hjälpas åt för att hålla dem rena, snygga och trivsamma. Förvaltningen arbetar därför kontinuerligt med information och kommunikationsinsatser i samverkan med trafikkontoret. Kommunikationen syftar till att öka engagemanget och det gemensamma ansvaret för parkerna. För att effektivisera skräphanteringen ytterligare ses placeringen av skräpkorgar i parkerna över och antalet utökas vid behov. Detta sker utifrån den pågående satsningen på digitala och miljösmarta skräpkorgar. Under året kommer förvaltningen implementera ett nytt system för uppföljning samt dialog med driftentreprenören, systemet är gemensamt för hela staden. Idrottsföreningar kommer att ges möjlighet att städa i parkerna i samverkan med organisationen Städa Sverige. För att förstärka uppföljning och kontroll av parkskötseln under sommaren då besökstrycket är som störst kommer förvaltningen anställa sommarpraktikanter.

Hållbarhet och slitagetålighet

I den växande staden minskar andelen parkyta per invånare och besökstryck och slitaget i parker och grönområden ökar. Det ökade besökstrycket innebär ett ökat slitage vilket i sin tur leder till ökade driftskostnader samt ställer krav på att förvaltningen arbetar med slitstarka material som även är miljömässigt hållbara. Konsekvenser av den torra sommaren 2018 syns fortfarande i parkerna. Förvaltningen fortsätter att byta ut träd och annat växtmaterial som dött eller blivit skadat till följd av torkan. För att skapa hållbara parker satsar förvaltningen

extra på skötseln av nyligen upprustade parker, så att växtligheten får en god start och kan etablera sig på ett bra sätt. Träden utgör en viktig del av staden grönstruktur och fungerar som livsmiljöer för många växter och djur. För att säkerställa att trädbeståndet är vitalt och håller över tid utförs inmätningar, inventeringar och trädvårdsplaner. Trädvård genomförs löpande med utgångspunkt i trädinventeringarna.

Medborgardialog

Förvaltningen utvecklar kontinuerligt fler funktioner i parkerna och arbetar för att möta allmänhetens olika behov och önskemål. Samtidigt tas hänsyn till parkernas kulturhistoriska och ekologiska värden. Genom medborgardialog ges invånare möjlighet till delaktighet och möjlighet att påverka vid utvecklingen av stadsdelsområdets parker. Medborgardialogen kan vara i form av parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webb och på plats i parker samt trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag.

Investeringsprojekt 2021

Observatorielunden har ett stort besöksstryck med mycket slitage, därför kommer en rad olika upprustningsåtgärder genomföras i parken. Bland annat ska lilla utkiksplatsen i den övre delen av parken rustas upp. I den nedre delen kommer bland annat markbeläggningen runt Spegeldammen bytas ut. Arbetet med upprustning av strandparken Blekholmsterrassen vid Klara Strand fortsätter med projektering. Syftet med förnyelsen är att göra parken mer attraktiv och tillgänglig samt att stärka känslan av trygghet och förbättra kopplingar mot omgivningarna.

Lika rättigheter för alla

I stadsplaneringen finns ett tydligt tillgänglighets- och jämställdhetsperspektiv. Förvaltningen arbetar med olika typer av åtgärder för att öka tillgängligheten, som till exempel kontrastmarkeringar och räckeskompletteringar i trappor, utplaceringar av nya tillgängliga soffor och anläggning av nytt jämnare markmaterial. Jämställdhetsperspektivet finns med i de remisser som förvaltningen svarar på och vid framtagandet av program för olika typer av parkupprustningar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	86 %	79 %	År
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld		-	År
Stockholmarens nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	År
Stockholmarens nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	År
Stockholmarens nöjdhet med stadsmiljön	86 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska, med stöd av kommunstyrelsen, utreda möjligheterna att i lämplig stadsdel initiera ett pilotprojekt för att möjliggöra för näringslivet och civilsamhället att bidra till stadsmiljöverksamheten	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.2.1. Tryggt stadsdelsområde

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet.

Förvaltningen arbetar systematiskt, strukturerat och resurseffektivt för att invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet ska vara trygga och säkra. Samverkan med lokalpolisområde Norrmalm fortsätter enligt den lokala överenskommelsen. Synpunkter som inkommer från Synpunktsportalen, trygghetsvandringar och medborgarförslag analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och för att genomföra trygghetshöjande insatser. Samverkan kring trygghetsfrågor sker internt inom staden med andra förvaltningar, framför allt med trafikkontoret, samt med externa aktörer.

Kommunikationsinsatser utförs med syfte att stärka den positiva uppfattningen om stadens arbete för en trygg stad.

Förväntat resultat

Invånare, besökare och verksamma upplever att stadsdelsområdet är tryggt. Parker och grönområden upplevs som trygga.

Sergels Torg och Klaraområdet är inte längre en öppen drogscen utan en trivsamt plats där människor möts och vistas. Unga som vistas i riskmiljöer ska lotsas till mottagande, sociala och preventiva aktörer och verksamheter. Området runt Odenplan är tryggare. Tillsammans med andra berörda förvaltningar och myndigheter märks en skillnad på Sveavägen.

Det förvaltningsövergripande preventiva och trygghetsskapande arbetet sker systematiskt över avdelningsgränserna. Förvaltningen arbetar med platssamverkan utifrån identifierade behov. Kunskapen kring krisberedskap är hög bland såväl egna som andra verksamheter, skolor och samverkansaktörer. Förvaltningens uthållighet och förmåga att hantera kärnuppdrag och krisberedskapsuppdrag vid allvarlig händelse förbättras ständigt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel invånare i stadsdelen som känner sig trygga i parker och grönområden	75 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra trygghetsskapande åtgärder i Vanadislundén.	2021-01-01	2021-12-31
Genomföra utbildning i otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kontinuitetsplaner för allvarliga händelser	2021-01-01	2021-12-31
Uppdatera krisledningsplan	2021-01-01	2021-12-31
Utveckla digitalt verktyg för att stärka förutsättningar för preventivt socialt arbete i Klaraområdet	2020-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.2.2 Parker och grönområden är välskötta, tillgängliga och välkomnande

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet.

Skötsel och utveckling av parker och grönområden inom nämndens stadsdelsområde utgår från mål och riktlinjer i Norrmalms stadsdelsnämnds parkplan. En viktig del i arbetet med utvecklingen av stadsdelsområdets parker är att ta del av och analysera inkomna förslag och synpunkter. Parkerna sköts av upphandlad entreprenör enligt en så kallad funktionsupphandling som utgår från tydliga skötsel mål. Parkupprustningar genomförs kontinuerligt utifrån investeringsbudgeten. Medborgardialog genomförs i större parkupprustningsprojekt.

Förväntat resultat

Kvaliteten på skötseln och renhållningen i stadsdelsområdets parker och grönområden ökar jämfört med föregående år. Parker och grönområden utvecklas i dialog med invånare som upplever att det finns möjlighet till både aktiviteter och rekreation i stadsdelsområdets parker. Utvärderingar av utvalda investeringsprojekt visar att uppsatta mål för parkutveckling är uppfyllda. Parkerna är hållbara, tillgängliga och attraktiva.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel invånare i stadsdelen som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker och naturområden	83 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ge idrottsföreningar möjlighet att städa i parkerna i samverkan med stadsdelsförvaltningarna och organisationen Städa Sverige.	2021-01-01	2021-12-31
Implementering av Driftportalen park, vilket är ett nytt system för uppföljning och dialog med driftsentreprenören.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att förskolans verksamheter håller likvärdig hög pedagogisk kvalitet. Verksamheterna ska ge barnen trygghet och omsorg i likvärdiga pedagogiska lärmiljöer som är tillgängliga för alla barn.

I förskolan läggs grunden för barnens livslånga lärande. Utbildningen vilar på demokratins grund och utgår från barnkonventionen. Skollagen slår fast att utbildningen ska syfta till att barnen ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Enligt förskolans läroplan ska barnen bland annat ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga. Detta genom att få möjlighet att delta i olika former av fysisk aktivitet och vistas i olika naturmiljöer.

Hållbar utveckling och likvärdiga pedagogiska lärmiljöer av hög kvalitet

Hållbar utveckling är ett begrepp som knyter ihop de ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar som mänskligheten står inför. Förskolan ska liksom all utbildning genomsyras av lärande för en hållbar utveckling. Hållbar utveckling kan även ses som ett relationsbygge mellan människa och miljö. Det finns forskning som visar att en av de viktigaste faktorerna för barns utveckling och lärande i förskolan är de pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn. En förskola med hög kvalitet är avhängig förskolepersonalens pedagogiska kompetens och medvetenhet. Det finns forskning som visar att goda pedagogiska relationer som består av kognitivt, socialt och emotionellt stöd, utgör kärnan i en förskola av hög kvalitet. Det främjar även barns möjligheter att lära sig i förskolan och senare i skolan. Verksamheten ser de pedagogiska relationerna mellan pedagog och barn som en betydelsefull aspekt av hållbara relationer i förskolans utbildning.

Förskolorna är organiserade så att alla barn får tillgång till pedagogiskt utbildad personal och undervisning ledd av legitimerade förskollärare. Förskolans lärmiljöer omfattar inte bara de fysiska miljöerna ute och inne utan också den pedagogiska och sociala lärmiljön. Pedagogiskt ledarskap, pedagogernas förhållningssätt och arbetssätt är också avgörande för barnens utveckling och lärande.

Barnen ges möjlighet att vara delaktiga i utformandet av förskolans lärmiljöer. Miljöer och material är estetiskt tilltalande och utmanar rådande normer. Förskolan ska vara en plats där olikheter ses som något positivt och där barnen ökar sin förståelse och tolerans för olika sätt att tänka och vara. Nämndens förskolor är organiserade så att alla barn får tillgång till lärmiljöer där de får vara aktiva, medskapande och kreativa tillsammans med andra barn och vuxna.

Trygghetsskapande, kommunikation och meningsfull utevistelse

Kommunikation och trygghetsskapande

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande och är viktig för barns utveckling, välbefinnande samt verkar som en skyddsfaktor. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. En förutsättning för barns lärande är att de känner sig trygga. Verksamheten kommer fortsätta att arbeta trygghetsskapande för barn, medarbetare och vårdnadshavare. Verksamheten ser som en framgångsfaktor att ha en effektiv och tydlig kommunikation gentemot vårdnadshavarna för att skapa trygghet. Detta har blivit särskilt tydligt med anledning av den oroliga omvärld pandemin för närvarande bidrar till. Verksamheten fortsätter prioritera arbetet kring att upprätthålla en god kommunikation och motivera vårdnadshavare att låta barnen komma till förskolan.

Meningsfull utevistelse och fysisk aktivitet

Förskolorna fortsätter följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer samt stadens rutiner för att minska risken för smittspridning av covid- 19. Det innebär bland annat att

verksamheten bedriver den största delen av utbildningen utomhus. Flera av nämndens förskolor har begränsad tillgång till egen gård för utevistelse och hänvisas till närliggande parker. Den ökade belastningen på innerstadens parker i kombination med kallare årstid samt att kollektivtrafiken inte ska nyttjas, utgör en utmaning för verksamheten. Förskolorna kommer under året prioritera att skapa meningsfull utevistelse för alla barn som även uppmuntrar till fysisk aktivitet och rörelseglädje.

Språkutvecklande arbetssätt

Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Genom bland annat högläsning skapas delaktighet, gemenskap och relationer. Barnen får uppleva spänning och glädje vilket banar väg för ett vidare intresse för läsning, litteratur och studier. Barnens ordförråd och språkliga medvetenhet ökar och synliggörs i den pedagogiska dokumentationen.

Stockholms stad är förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska. Barn som talar eller har anknytning till ett nationellt minoritetsspråk har rätt till förstärkt språkstöd inom utbildningen. Förskolorna fortsätter främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna språket. Förskolorna har tillgång till litteratur på olika språk samt uppläsningstjänsten Polyglutt. Via Polyglutt erbjuds verksamheten tillgång till böcker på cirka 50 olika språk.

Utbildning för pedagoger i flerspråkighet och språkutvecklande arbetssätt har startats upp inom förvaltningen och fortsätter under året. Ämnen som tas upp inom utbildningen är bland annat aktuell forskning inom området, uppdrag i läroplanen, interkulturellt förhållningssätt och samarbete med hemmet.

Kompetensförsörjning och handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare

Nämndens förskolor har för närvarande god tillgång avseende legitimerade förskollärare. I läroplanen lyfts barnskötarnas betydelse fram och förtydligar deras roll i undervisningen för att främja barns utveckling och lärande. Förvaltningen kan se att det finns behov av fler barnskötare med pedagogisk utbildning inom verksamheten. Förvaltningen fortsätter att uppmuntra medarbetare att delta i de kompetenshöjande insatser som staden erbjuder. Verksamheten fortsätter också att arbeta för att vara en bra arbetsgivare i syfte att attrahera och bibehålla pedagogiskt utbildad personal.

Inför framtagande av lokal handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare har behov av ett närvarande ledarskap uttryckts av både chefer och medarbetare. I förvaltningens övergripande handlingsplan för verksamhetsområdet har ett av målen varit att alla chefer inom förskolan upplever att de har möjlighet att utöva ett närvarande ledarskap. Verksamheten fortsätter arbetet med aktiviteter i enlighet med handlingsplanen samt utveckla hur verksamheten kan organisera sig för att främja det närvarande och pedagogiska ledarskapet gentemot medarbetarna.

Kost och måltidsvanor

Förskolan ska se till att barnen får näringsriktig kost och grundläggande kunskaper om kopplingen mellan mat och hälsa. Verksamheten ska enligt läroplanen medverka till att

barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp. Hållbara matvanor och livsmedelsval är viktiga ur miljö- och klimatsynpunkt. Förskolornas kockar och måltidspersonal spelar en betydelsefull roll inom förskolan. Verksamheten arbetar kontinuerlig för att öka medarbetarnas kompetens kring hållbar och ekologisk matlagning. Förskolan följer stadsövergripande *Strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat* som fastställer inriktningen och bidrar till ökad insikt och kunskap hos stadens medarbetare, brukare och stockholmare.

Öppen förskola

Öppen förskola är riktad till barn som inte är inskrivna i ordinarie förskoleverksamhet samt till deras familjer. Verksamheten har en viktig roll som introduktion till förskola för de barn och föräldrar som inte tidigare har erfarenhet av verksamheten. Öppen förskola bidrar till ökad medvetenhet hos föräldrar om barns utveckling och behov och kan även sprida information om samt förmedla kontakt med sociala, medicinska och andra verksamheter inom stadsdelsområdet. Öppna förskola kan även fungera som en länk till socialtjänsten och vara ett led i det socialt förebyggande arbetet. Utveckling av ett familjecentrerat arbetssätt mellan öppen förskola och socialtjänsten fortgår under året.

Lika rättigheter och samverkan med socialtjänsten

Utbildningen i förskolan styrs av skollagen och läroplan för förskolan (Lpfö 18). Skollagen reglerar bland annat vilka rättigheter och skyldigheter barn och deras vårdnadshavare har. Läroplanen beskriver förskolans värdegrund, vad barnen ska få möta under sin tid i förskolan och vilket ansvar rektorn och förskollärarna har.

Enligt förskolans läroplan ska utbildningen spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.

Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande. Förskolan organiserar utbildningen så att barnen möts, leker och lär tillsammans. Barnen får pröva och utveckla sina förmågor och intressen med samma möjligheter och på lika villkor, oberoende av könstillhörighet. Förskolorna upprättar årligen en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen beskriver verksamhetens arbete med främjande av alla barns lika rättigheter och möjligheter, förebyggande av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt rutiner för åtgärder.

Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans får rätt stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Vid förskoleavdelningen finns en samordnare för barnhälsa som rektor samverkar med gällande behov av extra stödinsatser. Samordnaren handleder förskolans pedagoger kring förhållningssätt, struktur och vilken anpassning som kan ske i verksamheten för att säkerställa att rätt stöd erbjuds alla barn.

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att tidigt uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Samarbetet mellan förskola, skola och socialtjänst fortsätter och utvecklas under året.

Etablering nya förskolor

Återuppbyggnad av förskolan Resedan i anslutning till grundskolan Vasa real påbörjas under

året och verksamhetsstart planeras kunna ske 2023.

I planeringen av nya förskolor ser förvaltningen till stadsdelsområdet som helhet och hur behov och utbud påverkas av befintligt förskolebestånd. Swecos befolkningsprognos och förvaltningens egna beräkningar är grundläggande i planeringsarbetet.

Nämnden har hittills etablerat två förskolor inom Hagastaden med plats för cirka 240 barn. Förvaltningen fortsätter planeringsarbetet avseende ytterligare två förskolor inom kvarter 14 och 26–27 med preliminär beräknad verksamhetsstart 2025–2027.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	Tertial
Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	88 %	88 %	År
Antal barn per grupp	16	16	Tertial
Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
Kvalitetsindikator - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6	3,6	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor arbetar med sin strategi för att öka barns fysiska aktivitet och rörelse under förskoledagen	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna stärka uppföljningen av underlagen till förskolerapporten för att säkerställa och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att kunna genomföra ett pilotprojekt för screening för läs- och skrivsvårigheter i förskolan	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utreda hur språkutvecklingen sker i förskolan, och vilka åtgärder som kan öka förutsättningarna för språkutvecklingen	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för en ökad likställighet gällande bedömningsgrunderna till barn i behov av särskilt stöd i förskolan samt till avsteg från vistelsetiden för barn till föräldralediga	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och i samverkan med arbetsmarknadsnämnden genomföra en satsning på vidareutbildning i svenska språket för stadens förskolepersonal vid behov	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.3.1. Barn i förskolan har hållbara relationer till sin omvärld

Beskrivning

Förskolan arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd och lägga grunden för ett livslångt lärande. Förskolan samverkar med skolan så att barnen är väl förberedda inför

övergången till förskoleklass. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn är viktiga för barns lärande och utveckling på kort och lång sikt. Pedagogerna ska förstå, lyssna och förmå att se barnets potential så att barnet känner sig kompetent och aktivt i sitt lärande. En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor. Utbildningen i förskolan ger barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sitt intresse för att vara fysiskt aktiva.

Förväntat resultat

Förskolan erbjuder barnen en trygg omsorg. Barns grundläggande behov uppmärksammas tidigt och de får stöd i att utveckla hållbara relationer till sin omvärld. Pedagoger och lärmiljöer i förskolan stödjer barnens lärande och utveckling.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare som upplever att förskolan i sin helhet är trygg och säker för sitt barn	90 %		År
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till fysisk aktivitet	82 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna kartlägger barns upplevelse av trygghet inom verksamheten och arbetar trygghetsskapande	2021-01-01	2021-12-31
Förskolorna och socialtjänsten samverkar kring implementering av barnkonventionen	2021-01-01	2021-12-31
Kompetensutveckling kring nationella minoritetsspråk för förskolans pedagoger genomförs	2021-01-01	2021-12-31
Språk, matematik, naturvetenskap och fysisk aktivitet integreras och synliggörs i undervisningen som bedrivs utomhus	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda förebyggande och främjande insatser i ett tidigt skede för att motverka ohälsa och bidra till jämlika livschanser. Insatser som ges ska vara av hög kvalitet och grundade i evidens och beprövad erfarenhet.

Förebyggande barn, ungdoms- och fritidsarbete

Nämnden har genomfört en omorganisation som innebär att enheten för fält- och fritid från 2021 ingår i socialtjänstavdelningen. Nämndens öppna fritidsverksamheter ska erbjuda barn och unga en meningsfull och varierad fritid. Verksamhetens fokus ska ligga på målgruppens delaktighet genom ett främjande arbetssätt. Fritid är en betydelsefull och särskilt viktigt är det att skapa möjligheter till deltagande för målgrupper som är underrepresenterade i fritidsverksamheter såsom unga med en funktionsvariation, unga HBTQ-personer och unga med sämre socioekonomiska förutsättningar och nyanlända ungdomar. De öppna fritidsverksamheterna kommer ha fortsatt fokus på barn och unga med en funktionsvariation genom att bedriva ungdomsgården Tre Liljor. Nämndens öppna fritidsverksamheter deltar i det förvaltningsövergripande nätverket *Fritid för alla* där gemensamma aktiviteter arrangeras

för ungdomar med funktionsvariationer.

För att bidra till en meningsfull fritid arbetar förvaltningen vidare med tillgänglighet för att fler unga ska få möjlighet att ta del av exempelvis uteaktiviteter, kulturworkshops, studion, ateljén, hälsokväll samt undersöka alternativa och nya arbetssätt att nå målgruppen. Ett aktivt arbete pågår för att ungdomarna ska kunna påverka sin fritid.

Förvaltningens parklek erbjuder en mångsidig och flexibel verksamhet som bidrar till en meningsfull fritid. Barnen kan prova på nya saker, röra sig, leka, skapa, ta del av kultur och idrotta. Parklekens huvudmålgrupp är barn och unga som går i mellan- och högstadiet som ofta kommer till parkleken utan vårdnadshavare. För att utveckla verksamheten kommer samarbete med till exempel stadsbiblioteket fortsätta.

Förvaltningens fältassistenter arbetar relations- och trygghetskapande inom stadsdelsområdet. I det uppsökande arbetet samverkar fältassistenter med ungdomar, vårdnadshavare, skolor, Polismyndigheten, näringsliv och civilsamhället. I stadsdelsområdet finns flera riskzoner, till exempel Sergels Torg i Klaraområdet och Odenplan. I dessa riskzoner vistas många ungdomar som inte bor inom stadsdelsområdet, vilket medför samverkan mellan myndigheter, andra stadsdelsförvaltningar och till olika delar av Stockholmsregionen.

Ungdomsmottagningen på Odenplan erbjuder ungdomar i åldern 12-22 år rådgivning och stöd av kurator. Mottagningen riktar sig till ungdomar boende inom stadsdelsområdena Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen och bedrivs i samverkan med Region Stockholm. Uppdraget är att främja en god fysisk och psykisk hälsa med fokus på sexuell reproduktiv hälsa och rättigheter bland unga. Ungdomsmottagningen kommer att utöka med ytterligare två kuratorer och planerar även införa lördagsöppet. Arbetet med att nå ut till målgrupper som är underrepresenterade exempelvis yngre pojkar kommer att fortgå.

Samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, öppen fritidsverksamhet och uppsökande arbete sker i syfte att tidigt upptäcka och ge stöd till barn och ungdomar i riskzon. Förvaltningens fältassistenter fortsätter utveckla samverkan med övriga fältgrupper inom stadsdelsområdena Kungsholmen, Östermalm och Södermalm. Förvaltningens fältassistenter medverkar på platssamverkan Odenplan/Observatorielunden och kommer även fortsätta det nära samarbetet med preventionssamordnaren kring exempelvis ANDTS-frågor, Stockholms enkäten, skolbesök och föräldrastöd.

Nattvandringen inom stadsdelsområdet har varit inställd på grund av covid-19. Ett arbete har genomförts för att se över hur föräldravandrarna ska organiseras för att arbetet ska utvecklas vidare, vilket kommer implementeras under året.

Samverkan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamhet och polis

I samverkansöverenskommelsen mellan Polismyndigheten och Norrmalm stadsdelsförvaltning ingår samverkan mellan förvaltningen, polis och utbildningsförvaltningen, *trygg ungdom*. Forumet kommer att utvecklas under 2021 i nära samverkan med utbildningsförvaltningen, polis och Östermalms stadsdelsförvaltning.

Förvaltningens preventionssamordnare samverkar regelbundet med skolor och polismyndigheten, bland annat genom att stödja i det förebyggande arbetet.

Förvaltningens fältassistenter har återkommande möten med ungdomspolisen. Dessa möten sker mellan polis och innerstadens stadsdelsförvaltningar. Under 2021 kommer en närmare samverkan utvecklas mellan innerstadens fältassistenter.

Förvaltningen kommer försätta prioritera det redan pågående arbetet med stärkt samverkan kring barn och unga för att hitta gemensamma arbetsätt för det förebyggande arbetet. Under hösten 2020 har en projektanställd skolsocionom kartlagt skolornas arbete med skolfrånvaro. Ett fortsatt stärkt samarbete mellan skola och socialtjänst är prioriterat. Arbetet inriktas i att vara utåtriktad, brett och förebyggande för målgruppen barn i skolan som behöver särskilt stöd.

I samverkan med innerstadsstadsdelarna (Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm) och Region Stockholm planerar förvaltningen att undersöka förutsättningar för en gemensam familjecentral. Tillsammans med nämnda stadsdelsförvaltningar, Hägersten-Älvsjö samt regionen kommer förvaltningen med stöd av socialförvaltningen att undersöka former för att skapa en digital familjecentral.

Förvaltningen fortsätter samverkan ”Tillsammans för barnen” vilket är ett gemensamt arbetsätt mellan vuxenenheten och familjeenheten runt systematisk samhandling kring barnfamiljer. Detta för att minska arbetsätt i stuprör och öka helhetssyn utifrån barnets perspektiv.

För att öka och vidmakthålla kunskapen om orosanmälningar och socialtjänstens arbete med barn och unga ordnar förvaltningen regelbundet seminarier om skyldigheten för personal inom verksamheter för barn och unga att göra orosanmälan. Det görs för att socialtjänstens i ett tidigt skede ska kunna identifiera barn och ge stöd och skydd.

Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet 2019-2022

Förvaltningens lokala handlingsplan upprättad i enlighet med Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet 2019-2022 ska implementeras. Syftet är att färre barn och unga ska begå brott och att stödinsatser ska vid behov tillsättas snabbt under pågående utredning. Det är viktigt att enheterna har en nära dialog, sammanhållen handläggning och arbetar likriktat.

Föräldrastödsprogram

Generella föräldrastödsprogram har visat sig effektivt i utvärderingar. Förvaltningen bedriver generellt föräldrastöd med programmen föräldrastöd i Sverige och Alla Barn i Centrum, ABC. Under 2021 kommer två gruppledare utbildas samt en föräldracoach i ABC-tonår. Föräldrastödsprogrammet ABC byggs ut till att vända sig mot tonåringar. Arbetet under 2021 kommer följas av forskare på Karolinska institutet och är en del i en stadsövergripande utvärdering av det nya föräldrastödet.

En jämlik förskola av hög kvalitet

Förskolan har stor betydelse för barns utveckling, lärande och hälsa och är en viktig del i det förebyggande arbetet. Det finns samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst och de olika samarbetsformerna fortsätter under året. Samverkan omfattar även fristående skolor och förskolor inom stadsdelsområdet. Syftet med samverkan är att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet för barnen.

Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans får rätt stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Vid förskoleavdelningen finns en samordnare för barnhälsa som rektor samverkar med gällande behov av extra stödinsatser. Samordnaren handleder förskolans pedagoger kring förhållningssätt, struktur och vilken anpassning som kan ske i verksamheten för att säkerställa att rätt stöd erbjuds barnen.

Alkohol-, narkotika- och tobaksförebyggande arbete

Preventionsamordnaren samordnar förvaltningens övergripande förebyggande arbete utifrån Stockholms ANDTS-program. Samverkan pågår inom förvaltningen i flera forum till exempel med förvaltningens vuxenenhet och familjeenhet samt samverkan för våld i nära relationer. Det övergripande arbetet mäts med indikatorn preventionsindex-mini.

Varje år erbjuder förvaltningen stöd i skolors förebyggande arbeten. Under 2021 kommer brev med förebyggande information att skickas ut till alla vårdnadshavare med barn i Stockholms skolor (fri- och kommunala skolor). Under året görs en särskild satsning för att anpassa budskapen i breven till sociala medier. Alla skolor inom stadsdelsområdet erbjuds stöd i det generellt förebyggande arbetet när det gäller alkohol, narkotika och tobak. Det finns även möjlighet i stöd i trygghetsskapande arbete. På grund av pandemin av covid-19 har kanalerna för att nå vårdnadshavare minskat. Ett arbete kommer pågå under 2021 att hitta en bra och hållbar lösning att ersätta fysiska föräldraföreläsningar till digitala.

Tobaks- och folkölstillsynen är flyttad till socialförvaltningen. Samverkansform kommer att etableras och utvecklas under 2021 mellan socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningen för arbete kring kontrollköp och tillsyner.

Hemlöshet och vräkningsförebyggande arbete

Arbetet kring hemlöshet ska utvecklas och utgå från stadens nya program för att motverka hemlöshet. Programmet innefattar bland annat tre strategier: förebygga hemlöshet, möta den akuta hemlösheten och steget vidare till eget boende. Stadsdelsförvaltningen arbetar förebyggande för att förhindra vräkningar och motivera personer att ta emot stöd och insatser för att kunna bo kvar i bostaden. Förvaltningen utvecklar det interna samarbetet för att i ett tidigt skede arbeta uppsökande med att identifiera personer som riskerar att bli vräkta. Projektet Centralstationen fortsätter stärka det uppsökande arbetet genom att identifiera personer i behov av stöd. Förvaltningens samverkan mellan vuxenenheten, familjeenheten, beställarenheten äldreomsorg och försörjningsstöd ska utvecklas vidare bland annat genom ett utvecklingsforum där socialsekreterare och bosamordnare från försörjningsstöd bjuds in. Samverkansöverenskommelsen ska revideras och implementeras i respektive verksamhet. Inom äldreomsorgen ska arbetet med Bolots fortgå för att i ett tidigt skede identifiera äldre personer som riskerar avhysning, lever i hemlöshet eller osäkra boendeförhållanden. Förvaltningen samverkar med socialnämnden och äldrenämnden för att fortsätta utveckla arbetsätt och utbud för olika målgrupper som riskerar hemlöshet såsom personer över 65 år eller äldre, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt personer som beviljas försöks- och träningslägenheter och Bostad först.

Budget och skuldrådgivning

Budget- och skuldrådgivarna erbjuder rådgivning i syfte att förhindra överskuldssättning samt minska risk för hemlöshet. Budget- och skuldrådgivningen på förvaltningen är samordnat för hela innerstaden. Arbetet med att öka tillgängligheten för rådgivning utan väntetid genom

digitala lösningar utvecklas vidare. Barnfamiljer erbjuds rådgivning inom en vecka. I enlighet med budget ska stadsdelen tillsammans med socialnämnden utveckla arbetet med fokus på att nå nya och särskilt behövande grupper.

Hälsosamt åldrande och ofrivillig ensamhet

Att känna delaktighet och självbestämmande har tillsammans med livsstilsfaktorer så som fysisk aktivitet och sociala- och kulturella aktiviteter, en positiv effekt på ett hälsosamt åldrande, enligt evidensbaserad forskning. Förvaltningen ska sprida information om mötesplatser med sociala och hälsofrämjande aktiviteter som drivs av nämnden eller av organisationer och föreningar i civilsamhället. Förvaltningen ska även aktivt arbeta med att sprida information om olika boendeformer i syfte att stärka och bibehålla ett självständigt liv. Arbetet med förebyggande och rehabiliterande insatser ska stärkas genom ökad samverkan med andra aktörer och professioner. För att bibehålla funktioner, motverka ofrivillig ensamhet och främja till ett hälsosamt åldrande ska den kommunövergripande öppna mötesplatsen fortsättningsvis utveckla hälsofrämjande fysiska och sociala aktiviteter på plats men även kunna erbjuda digitala alternativ.

Ofrivillig ensamhet ska förebyggas genom bland annat möjlighet till social gemenskap. Som en del av ett äldrevänligt stadsdelsområde fortsätter förvaltningen arbetet med att utveckla aktivitetscenter och övriga öppna mötesplatser i samarbete med besökarna och civilsamhället. Förvaltningen ser positivt på att delta i och följa utredningen av ungdomsbesök på stadens aktivitetscenter. Nämndens aktivitetscenter och kommunövergripande öppna mötesplats ska erbjuda möjlighet till gemensamma måltider och social gemenskap för att bryta isolering. Utbudet av digitala aktiviteter och användandet av digital teknik ska öka för att i större utsträckning kunna erbjuda kulturella-, sociala- och fysiska aktiviteter även om aktivitetscentret tvingas hålla stängt till följd av covid-19. En dialog ska initieras med frivilligorganisationer för att se över möjligheterna att i samverkan ha mötesplatser och träffpunkter i stadsdelen öppna även vid storhelger och på sommaren. Möjlighet till muntlig och skriftlig information samt aktiviteter på sitt eget språk ska erbjudas så långt det är möjligt.

Stadsdelsnämndens samarbete med Kungsholmens stadsdelsnämnd för att tillhandahålla fixartjänst fortgår i syfte att stödja personer över 75 år i enklare vardagssysslor som kan vara riskfyllda. Förvaltningen ser positivt på att vara delaktig i att ta fram en stadsgemensam uppföljning för att nå en likvärdig fixartjänst i staden.

Handlingsplanen förbättrad arbetssituation

För att kunna möta enskilda som behöver stöd från socialtjänsten och äldreomsorgen behöver medarbetarna en bra arbetssituation som präglas av inflytande och delaktighet. För att nå detta ska förvaltningens arbete på lokal nivå med prioriterade områden utifrån handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare fortgå.

Rättssäker myndighetsutövning

Invånarna i kontakt med förvaltningen ska uppleva ett gott bemötande utan diskriminering. I möte med handläggare bemöts individen på ett respektfullt sätt med den enskildes möjligheter till självbestämmande i fokus. Jämställdhetsperspektivet integreras vid beslutsfattande för att möta den enskildes behov oavsett kön. Förvaltningen fortsätter i enlighet med barnkonventionen att ha ett barnrättsperspektiv vid varje utredning och beslut som rör barn. Det innebär att barns rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i

beslutsprocessen. Barn ska även ges inflytande och delaktighet. Det nära samarbete mellan vuxenheten och familjeenheten fortsätter utvecklas.

Förvaltningen ska fortsatt arbeta med att vidhålla och utveckla den interna samverkan och samhandläggningen för äldre med komplexa behov och som tillhör sårbara grupper som exempelvis äldre med psykisk ohälsa eller äldre som har en missbruksproblematik. Särskilda biståndshandläggare inom äldreomsorgen ska fortsatt ha spetskompetens inom socialpsykiatri, missbruk och vräkningsförebyggande arbete i syfte att arbeta personcentrerat samt ha en vägledande funktion för övriga biståndshandläggare. Äldre med demens eller kognitiv svikt ökar och ställer höga krav på kompetensen inom äldreomsorgen. För att möta detta ska arbetsätt utvecklas regelbundet och kompetenssatsningar genomföras i syfte att ge äldre en rättssäker och likställd myndighetsutövning.

I enlighet med budget ska nämnden genomföra genomlysningen av socialtjänstens barn och ungdomshandläggning enligt modell "Rätt stöd i rätt tid". Vidare även verka för stärkt kompetens inom LSS-diagnoser hos handläggare inom socialpsykiatri för att personer med multipla diagnoser ska få rätt stöd.

Invånare lever ett självständigt liv

Socialtjänsten ska möjliggöra för invånarna att leva ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar och erbjuda stöd i ett tidigt skede. Nämnden ansvarar för att personer med missbruksproblem får stöd i ett tidigt skede och att insatserna utformas utifrån evidensbaserade metoder. Det genomförda arbetet med att stärka delaktighet för personer med missbruk kommer att implementeras.

Förvaltningen fortsätter arbetet med att öka delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Insatser riktade till personer med funktionsnedsättning och till personer inom socialpsykiatri ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas tillsammans för att utveckla, stärka och bibehålla färdigheter för att klara sitt dagliga liv. Den enskilde är delaktig i utformandet, planering och genomförande av insats. Ett utvecklingsområde är att se över möjligheten till mer arbetsinriktade insatser till personer inom socialpsykiatriens målgrupp, förslagsvis IPS - individuell placering och stöd. Arbetet för att utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik för personer med funktionsnedsättningar fortgår.

Samverkan med regionen

Enskilda med insatser från olika huvudmän ska få rätt stöd och insatserna ska samordnas. Genom en samordnad individuell plan (SIP) ska planering och kontaktvägar underlättas och ökad insyn ska ges för att vården ska vara sammanhållen och kännas trygg. Den enskilde och personer som den enskilde önskar närvara ska göras delaktiga i planen. Barn och ungas rätt till information och delaktighet vid samordnad individuell plan ska förstärkas. Förvaltningens arbete med SIP ska fortgå som ett led i samverkan mellan huvudmän.

Förvaltningens arbete med att vidareutveckla arbetsätt för planering och samverkan mot bakgrund av Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS) fortgår. Huvudmännens ansvarsområden behöver förtydligas och samverkan i utskrivningsprocessen gällande äldre med psykisk ohälsa eller äldre som riskerar att hamna i hemlöshet behöver intensifieras. Ett nytt IT-system för utskrivning från slutenvården ska

implementeras 2021 och ersätta nuvarande system WebCare. Förvaltningen kommer att utveckla nya arbetssätt för att möta det nya IT-systemet.

Odenplans ungdomsmottagning bedrivs i samverkan med Region Stockholm.

Stöd till anhöriga

Förvaltningen ska ha ett anhörigperspektiv där samverkan med anhöriga och anhörigas delaktighet beaktas. Förvaltningens medarbetare som kommer i kontakt med anhöriga ska inneha ett jämställdhetsperspektiv i arbetet med att vägleda och sprida information om anhörigstöd för att säkra att stödet ges utifrån behov. Programmet för stöd till anhöriga har reviderats och förvaltningen ska implementera detta i verksamheterna. Förvaltningen ska även ge stöd och råd till anhöriga och andra närstående till personer i, eller på väg in i, våldsbejakande extremistiska miljöer. Anhörigombud och resurspersoner för anhörigstöd ska fortsätta samverka med anhörigkonsulenterna för att medvetandegöra anhörigperspektivet i arbetet.

Förvaltningens Anhörigkonsulent ska fortsättningsvis erbjuda anhörigcirklar via digital teknik som ett komplement till fysiska träffar. Må-bra aktiviteter ska fortsätta anordnas för att anhöriga ska få en tillvaro med inslag av kulturella-, fysiska- och sociala aktiviteter. Samverkan med Östermalms- och Kungsholmens anhörigkonsulenter ska fortgå för att dela goda exempel samt bidra till ett enhetligt anhörigstöd i staden.

Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relationer

Förvaltningens arbete mot våld ska följa Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relationer 2021-2025. Det nya programmet innebär en utökad målgrupp vilket gör att den lokala rutinen för arbete mot våld i nära relationer behöver revideras. Även ansvarsfördelning och arbetssätt gällande de tillkomna målgrupperna ska ses över. I det nya programmet lyfts barn som upplever våld, tidigare formulering har varit barn som bevittnar våld vilket kan innebära att fler barn i behov av stöd uppmärksammas. Arbetet med barnkonsekvensanalyser fortgår. Ett nära samarbete sker mellan familjeenheten och vuxenenheten i ärenden med våld i nära relation. Samverkan mellan äldreomsorgens utförarverksamheter och beställarenheten fortgår vid misstanke om våld. Arbetet med att utveckla arbetssätt för att motivera våldsutövare att söka behandling fortgår. Att öka användandet av freda-kortfrågor i syfte att identifiera och upptäcka våldsutsatthet behöver intensifieras.

Förvaltningen fortsätter samarbetet med Origo, resurscenter för råd och stöd i frågor som rör hedersnormsproblematik. Den interna samverkan fortsätter genom den upparbetade lokala resursgruppen. Förvaltningens specialiserade relationsvåldshandläggares arbete med rådgivning gentemot kollegor fortskrider. Förvaltningen fortsätter samverka och remittera våldsutsatta och våldsutövare till Relationsvåldscenter innerstaden. Samverkan mellan förvaltningens verksamheter och relationsvåldsteamet fortgår vid misstanke om våld.

Lika rättigheter för alla

Förvaltningen fortsätter i enlighet med barnkonventionen att ha ett barnrättsperspektiv vid varje beslut och utredning som rör barn. Det innebär att barns rättigheter ska beaktas vid

avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocessen. Barn ska även ges inflytande och delaktighet. Arbetet med att öka barns inflytande i utredning och insats samt erbjuda stödsamtal till barn vars föräldrar får insatser fortgår. Vid behov sker samverkan med övriga aktörer i ärenden där barn är aktuella. Förvaltningen fortsätter med arbetet för att andelen barn som lever i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd ska vara låg och att det görs barnkonsekvensanalyser.

Förvaltningens arbete med tillgänglighet och delaktighet för funktionshindrade utförs genom att insatser anpassas till den enskildes individuella behov och utformas tillsammans för att utveckla, stärka och bibehålla färdigheter för att klara sitt dagliga liv. Möjligheten till mer arbetsinriktade insatser till personer inom socialpsykiatrins målgrupp ses över och arbetet för att utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik fortgår.

Jämställdhetsperspektivet ska integreras vid beslutsfattande för att möta den enskildes behov oavsett kön. Det görs genom aktgranskningar med fokus på jämställdhet för att handläggning ska göras rättssäker och likställig. Könsuppdelad statistik ska synliggöras och analyseras i syfte att uppmärksamma skillnader och likheter för att inflytande och resurser mellan kvinnor och män fördelas rättvist. Genom att öka kunskap och medvetenhet om normer kring kön och sexualitet kan medvetenheten om hur exkluderande normer kan påverka kvalitén och hindra en likvärdig service tydliggöras.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från kronofogdemyndigheten	100 %	Tas fram av nämnd	Tertial
Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100 %	100 %	Tertial
Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	86 %	Fastställs t1	Tertial
Andel barn och ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	86 %	Tas fram av nämnd	Tertial
Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	97 %	öka	År
Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	92 %	öka	År
Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	År
Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	Tertial
Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	80 %	Tas fram av nämnd	År
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	96 %	90 %	År
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	79 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel personer som själv upplever att dem får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	30 %	Fastställs 2021	År
Andel personer som själv upplever att dem får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	30 %	Fastställs 2021	År
Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	60 %	Tas fram av nämnd	Tertial
Andel utredningar av barn och unga i vilka skola/förskola vidtalas	70 %	Tas fram av nämnd	Tertial
Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	10	Tas fram av nämnd	År
Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	60 st	Tas fram av nämnd	År
Antal vräkningar som berör barn	0	Tas fram av nämnd	Tertial
Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bostadsförmedlingen ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra åtgärder och nödvändiga ändringar samt se över hela processkedjan för att säkerställa att personer som är utsatta för våld i nära relation och har rätt till förtur också får tillgång till det.	2021-01-31	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvaret för beställning av vissa eller alla typer av bostäder med särskild service i syfte att öka likställigheten och tillgången till fler LSS-bostäder. Utredningen ska innehålla en grundlig analys av de ekonomiska konsekvenserna på kort och lång sikt av eventuell flytt av beställaransvaret	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna, samt vid behov med stöd av arbetsmarknadsnämnden, utreda en utveckling av fritidsgårdarnas fortsatta uppdrag i syfte att nå fler och erbjuda mer kontinuerlig och planerad verksamhet, inklusive hur mer verksamhet kan ske mobilt och digitalt samt ta fram en modell för fortsatt drift av fritidsgårdar som stängts på grund av hot och kriminalitet.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans säkerställa att alla barn som är placerade på HVB- eller familjehem har en skolplanering och inte står utan skolgång mer än en vecka	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska utveckla och systematisera uppföljningen av hur klienterna och brukarna upplever effekten av de insatser de får genom socialtjänsten	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att Esset är ett verksamhetssystem som möjliggör en evidensbaserad socialtjänst med fokus på att klienten känner att den fått fungerade stöd	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna införa en samlad verksamhetsuppföljning för LSS-verksamheter	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta projektet STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan och utöka hembesöksprogrammet så det når fler och stöttar familjer i riskzon längre	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna att söka socialtjänst i annan stadsdel än där man bor när det gäller hedersrelaterade problem	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna samverka särskilt med Polisen kring initiativ gryning och arbeta för att stödet till utsatta för våld i nära relation sker samordnat	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna tydliggöra fältassistenternas uppdrag, arbetsmetoder och mål i syfte att skapa en likställighet i staden	2021-01-01	2021-06-30
Socialnämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i genomlysning av socialtjänstens barn- och ungdomshandläggning enligt modell "Rätt stöd i rätt tid"	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram förslag på förändrade riktlinjer för att införa en ny form av sysselsättning inom socialpsykiatri samt i samband med detta göra en översyn av ersättningsystemet för sysselsättning	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla en modell för verksamhetsuppföljning för samtliga verksamheter inom socialtjänsten oavsett regiform	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden fullt ut implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska inrätta strategisk funktion för samverkan skola-socialtjänst-polis-civilsamhälle	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med utbildningsnämnden och socialnämnden implementera modellen för skolsociala team i hela staden och utöka socialtjänstens närvaro i skolan	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämndernas ska tillsammans med socialnämnden utreda förutsättningarna för att samlokalisera socialsekreterare och polis i stadens lokalpolisområden	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska utveckla samverkan kring barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.4.1. Främjande och förebyggande insatser stärker barn och vuxnas skyddsfaktorer

Beskrivning

Målgrupp: Barn och vuxna i alla åldrar som bor och vistas inom Norrmalms stadsdelsområde. Målgruppen omfattar alla barn och unga samt vuxna med särskilda behov av stöd i enlighet med socialtjänstlagen; föräldrar, personer över 65 år, människor med funktionsnedsättning, personer i beroende, personer som vårdar eller stödjer närstående, barn som anhöriga, brottsoffer och skuldsatta personer. Personer utsatta för våld, prostitution eller sex mot ersättning.

Förvaltningens främjande arbete fokuserar på att möjliggöra konstruktiva livsval genom att stärka barn och vuxnas skyddsfaktorer samt att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Skyddsfaktorer kan till exempel vara att stärka föräldrarollen, deltagande i positiva och

inkluderande sammanhang och att enskilda har vetskap om vart man kan vända sig till med oro angående andra. Deltagande i förskolan är en skyddsfaktor där barnen erbjuds en trygg omsorg.

Förvaltningen har tillgängliga verksamheter som bland annat fungerar konsultativt och rådande. Förvaltningens förebyggande arbete inriktas på att bibehålla och stärka funktioner, motverka risk för fysisk och psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet, suicid, utanförskap och kriminalitet. Förvaltningen har en god samverkan mellan förskolan, skolan, fält- och fritidsenheten, de öppna verksamheterna, socialtjänsten, äldreomsorgen, Polismyndigheten och Region Stockholm.

Förväntat resultat

Människor som bor eller vistas inom stadsdelsområdet känner till och nyttjar vid behov samhällets främjande och förebyggande insatser. Personer i alla åldrar i behov av stöd uppmärksammas tidigt och får stöd utifrån sin specifika situation. Personer erbjuds att delta i inkluderande och sociala sammanhang för att motverka ofrivillig ensamhet och öka livskvalitet. Förskolan arbetar förebyggande, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa och har ett nära samarbete med socialtjänsten. Den öppna fritidsverksamheten samt fältassistenter ger barn och ungdomar positiva sociala sammanhang och uppmärksammar unga i behov av stöd. Socialtjänsten når utsatta barn, unga och vuxna i ett så tidigt skede som möjligt. I samverkan med andra aktörer skapas förtroende och tilltro till socialtjänstens möjlighet att medverka till en positiv förändring.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
ANDT-förebyggande arbete enligt Preventionsindex mini (PI-mini)	80		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barns rättigheter enligt barnkonventionen beaktas vid varje beslut eller åtgärd som berör barn.	2020-01-01	2021-12-31
Erbjuda föräldraskapsutbildningar på ett smittsäkert sätt under rådande förutsättningar	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska i samverkan med utbildningsförvaltningen starta ett skolsocialt team för stadsdelsområdets mellan- och högstadieskolor i syfte att minska utanförskap för elever med hög frånvaro	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.4.2. Invånare lever ett självständigt liv

Beskrivning

Målgrupp: Personer i Norrmalms stadsdelsområde som behöver socialtjänstens stöd.

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Erbjudna insatser är av hög kvalitet och bygger på evidensbaserade metoder.

Verksamheterna arbetar för att personer i behov av stöd ska få möjlighet att forma sina egna liv utifrån sina behov och förutsättningar.

Förväntat resultat

Förväntat resultat invånare i behov av stöd får insatser och ett bemötande som stärker förmågan till ett självständigt liv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Sprida information om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 till berörda verksamheter.	2020-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.4.3. Anhörigas rättigheter tillgodoses

Beskrivning

Målgrupper: Invånare som betraktar sig som anhöriga i Norrmalms stadsdelsområde.

Prioriterade målgrupper : anhöriga till personer som är äldre, anhöriga till personer med fysisk sjukdom eller funktionsnedsättning, anhöriga till personer med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning och anhöriga till personer med ett missbruk och beroende som omfattas av bestämmelsen i 5 kap 10 § Socialtjänstlagen. Övrig prioriterad målgrupp är anhöriga till personer i, eller på väg in i våldsbejakande extremistiska miljöer.

Nämnden uppnår målet genom att arbeta enligt lagstiftning och utifrån Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024 och de situationer som anhöriga kan befinna sig i för att kunna vägleda och informera om stödinsatser.

Förväntat resultat

Anhörigas livssituation uppmärksammas i verksamheterna och de får information om och erbjuds stödinsatser för att förebygga ohälsa.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementera program till stöd för anhöriga 2021-2024	2021-01-01	2021-12-31
Stärka informationsinsatser till anhöriga inom äldreomsorgens verksamheter	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.4.4. Personer som upplever våld får det stöd de behöver

Beskrivning

Målgrupp: Personer som upplever och utsätts för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål, sexuellt våld oberoende relation samt sex mot ersättning.

Nämnden uppnår målet genom att arbeta enligt stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025 och i samverkan med relationsvåldscentrum i innerstaden (RVCI).

Förväntat resultat

Invånare som är utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål, sexuellt våld oberoende relation samt sex mot ersättning, erbjuds individuellt utformade stödinsatser utifrån behov i syfte att förändra sin situation. Våldsutövare erbjuds individuellt anpassat stöd för att bryta sitt beteende.

Barn och unga som utsätts för och upplever våld i nära relation får skydd och stöd och barn och unga som finns i nära relationer där våld förekommer uppmärksammas och får stöd. Medarbetare har kunskap om våld och att upptäcka våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck och kan ge stöd åt den enskilde.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel våldsutsatta boende inom Norrmalms stadsdelsområde som fullföljer behandling på Relationsvåldcentrum Innerstaden (RVCI)	70 %		År
Andel våldsutövare boende inom Norrmalms stadsdelsområde som fullföljer behandling på Relationsvåldcentrum Innerstaden (RVCI)	60 %		År
Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	60		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra screeningperioder med fokus på Freda-kortfrågor för att identifiera och ge stöd till våldsutsatta och våldsutövare.	2020-01-01	2021-12-31
Implementera Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relationer 2021-2025.	2021-01-01	2021-12-31
Webbutbildningen våld mot äldre ingår i introduktionsplan för nyanställda inom äldreomsorgens verksamheter	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att äldre har möjlighet att leva ett liv med självbestämmande, respekt och värdighet. Äldre ska få en individuellt anpassad vård och omsorg av god kvalitet präglad av valfrihet i ett äldrevänligt stadsdelsområde.

Trygg omsorg av god kvalitet

Äldre ska känna sig trygga med den vård och omsorg som ges. För att ytterligare förbättra resultatet kommer arbete med att utveckla äldreomsorgen ske på olika sätt. Kontaktmanskap och personalkontinuitet är viktiga delar för en trygg omsorg. Arbetet med att förbättra personalkontinuiteten behöver intensifieras då resultatet inom hemtjänsten inte uppnått kommunfullmäktiges mål de senaste åren. Språkkompetensen hos medarbetare ska höjas genom att erbjuda utbildningar på arbetstid och utbilda fler språkombud som ger stöd för att öka förståelsen och kvaliteten i arbetet med de äldre. Äldreomsorgens verksamheter ska ta vara på den språkkompetens som finns hos personalen samt så långt det är möjligt erbjuda

vård- och omsorg på sitt modersmål.

Hälso- och sjukvårdsarbetet ska bedrivas i enlighet med gällande lagar och riktlinjer. Hälso- och sjukvårdsdokumentationen ska vara personcentrerad. Personalen på vård- och omsorgsboende ska ha grundläggande kompetens inom palliativ vård. För att möjliggöra samsyn i arbetssätt och bemötande samt utbyte av erfarenheter kommer förvaltningen att skapa ett nätverk med palliativa ombud.

Förvaltningens arbete med den nationella värdegrunden ska intensifieras. Kompetensutveckling i värdegrunden ska kontinuerligt erbjudas i syfte att aktualisera och systematiskt genomsyra varje medarbetares förhållningssätt för att uppnå en trygg och jämställd omsorg av god kvalitet. Genom kompetenshöjande insatser ska äldreomsorgens chefer utöva ett nära, öppet och tillitsbaserat ledarskap i förändring.

Stadsdelsförvaltningen har en väl uppbyggd samverkan mellan beställarenheten, hemtjänstutförare, stadsdelsområdets minnesmottagning, primärvård och primärvårdsrehabilitering för att äldre och anhöriga ska uppleva en trygg och sammanhållen vård och omsorg av hög kvalitet. Äldre och anhöriga ska göras delaktiga i upprättandet av en samordnad individuell plan (SIP). Arbetet tillsammans med region Stockholm och utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård (LUS) ska fortgå för att skapa en trygg och sammanhållen planering i utskrivningsprocessen. Tryggt mottagande i hemmet ska erbjudas för att förstärka en trygg och hållbar hemgång för äldre som skrivs ut från slutenvården.

Delaktighet och personcentrerad vård och omsorg

Äldre ska känna delaktighet och kunna påverka hur och när insatser utförs samt ha möjlighet att välja utförare. Arbetet med ramtid inom hemtjänst fortgår som en del i att individuellt anpassa den enskildes insatser. Ett personcentrerat förhållningssätt ska intensifieras i genomförandeplanerna i äldreomsorgens verksamheter.

Förvaltningen ska erbjuda en rättssäker och likställd handläggning och äldre ska behandlas och bemötas likvärdig, jämställt och respektfullt. Den enskildes behov ska tillgodoses och särskild hänsyn tas till hög ålder, oro och ensamhet. Information kring stadens arbete med förvaltningsområde och minoritetsspråk ges i samband med ansökan om bistånd.

Äldre med demens eller kognitiv svikt ökar vilket ställer höga krav på kompetensen inom äldreomsorgen. Alla medarbetare inom äldreomsorgens verksamheter ska genomgå Demens ABC. Stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboende är Silviahemscertifierade och ska vidareutveckla den personcentrerade vården med stöd av bemötandeplaner. Förvaltningens biståndshandläggare kommer att slutföra certifieringen av Stjärnmärkt demens 2021. Den kommunala hemtjänsten arbetar med riktat och personcentrerat stöd för målgruppen och ska utveckla arbetet med Demensteam. Genom reflektionstid ska möjlighet ges att omsätta erhållna kunskaper i praktiken.

Som ett led i att utveckla arbetet för att möta personer som tillhör sårbara grupper ska den kommunala hemtjänsten påbörja ett arbete gällande ett specialiserat team kopplat till psykisk ohälsa. Särskilda biståndshandläggare inom äldreomsorgen ska fortsatt ha spetskompetens inom socialpsykiatri, missbruk och vräkningsförebyggande arbete i syfte att arbeta personcentrerat samt ha en vägledande funktion för övriga biståndshandläggare.

För att motverka ofrivillig ensamhet, öka livskvaliteten och främja till social stimulans på vård- och omsorgsboende ska de äldre erbjudas daglig utevistelse och tillgång till dagliga sociala aktiviteter. Aktivitetsombuden ska stödja i planeringen av aktiviteter. Inomhusmiljön på nämndens vård- och omsorgsboende ska utvecklas för att främja en högre aktivitetsnivå för äldre. Alla aktiviteter inom äldreomsorgens verksamheter ska anpassas utefter den äldres individuella förutsättningar och önskemål. Aktiviteterna ska planeras utifrån ett jämställdhetsperspektiv för att öka deltagandet.

Kost och måltidsmiljö

Arbetet med att utveckla mat och måltider fortgår inom äldreomsorgens verksamheter. Maten ska ha ett bra näringsinnehåll, vara aptitlig och i allt större grad ekologisk. De äldre ska kunna påverka vad som serveras. Matlyftet i syfte att motverka undernäring och ofrivillig ensamhet ska fortsätta i äldreomsorgens verksamheter. Förvaltningen ska utveckla arbetet med den omgivande miljön och det sociala perspektivet i måltidssituationen för att förbättra måltidsupplevelsen och förbygga undernäring. Matlagning och måltidssituationen för äldre med hemtjänst ska intensifieras med stöd av förvaltningens dietist. Biståndshandläggare och medarbetare inom förebyggande enheten ska öka sina kunskaper i mat för äldre och hur undernäring bland äldre kan förebyggas.

Välfärdsteknik

Digitalisering och välfärdsteknik ska vara ett hjälpmedel och utvecklas för att effektivisera och förbättra omsorgen och öka tryggheten och valfriheten. Digitala arbetssätt ska användas med den äldres behov och önskemål i fokus. Personalens digitala kompetens ska stärkas och digitala ombud på varje verksamhet ska utses i syfte att inspirera och bidra med kompetenshöjande insatser. Ett nätverk ska skapas för att systematiskt återföra och ta del av goda exempel mellan verksamheterna. Genom ungdomsbesök på vård- och omsorgsboende och genom att öka kompetensen inom välfärdsteknik hos personalen ska den äldre bättre kunna tillgodogöra sig digital teknik för att bland annat minska den ofrivilliga ensamheten och öka kontakten med anhöriga.

Digitala inköp är en insats som utföraren planerar tillsammans med den enskilde. Medarbetare inom nämndens hemtjänst har kunskap för att ge den enskilde stöd i digitala inköp.

Förvaltningen följer arbetet i de pilotstadsdelar som utsetts gällande digital nattillsyn och smarta lås. Norrmalms stadsdelsförvaltning ligger inte i plan för uppstart gällande digital nattillsyn och smarta lås för 2021 och har därför inget årsmål. I samverkan med Äldreförvaltningen och andra stadsdelar ska arbetet med välfärdsteknik utvecklas ytterligare och intensifieras.

Lika rättigheter för alla

Äldre ska få ett inkluderande och värdigt bemötande i kontakten med äldreomsorgen. Äldre som får stöd, vård och omsorg via äldreomsorgens verksamheter ska känna sig trygga, respekterade och bemötas på ett icke diskriminerande sätt. Kvinnor och män ska ha tillgång till likvärdig omvårdnad och beslut rörande insatser. Förvaltningen granskar myndighetsbeslut och genomför ärendedragningar för att säkerställa en likvärdig och rättssäker myndighetsutövning fri från föreställningar om exempelvis kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning eller etnicitet. Brukarundersökningar och kvalitetsuppföljningar på individnivå analyseras för att uppmärksamma skillnader i upplevelser mellan könen för att

kunna säkerställa ett jämställt utförande av insatser.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	70 %	Tas fram av nämnd	År
Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	60 %	Tas fram av nämnd	År
Andel digital nattillsyn i hemtjänsten	0 %	Tas fram av nämnd	År
Andel digitala inköp i hemtjänsten	5 %	Tas fram av nämnd	År
Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	86 %	86 %	År
Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	78 %	78 %	År
Andel smarta lås i hemtjänsten	0 %	Tas fram av nämnd	År
Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	82 %	Tas fram av nämnd	År
Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	88 %	Tas fram av nämnd	År
Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	År
Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	86 %	86 %	År
Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	82 %	82 %	År
Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvarsfördelning och kostnadsansvar för personer över 65 år i behov av insatser från individ- och familjeomsorgen eller socialpsykiatrin	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna se över indikatorerna utifrån såväl ett äldre- som ett verksamhetsperspektiv inom äldreomsorgen i syfte att i samband med Essets införande komplettera eller ersätta underlagen för desamma, eller ändra indikatorer inom verksamhetsområdet	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete kring personal- och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen samt vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldrenämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda hur avtals- och verksamhetsuppföljningen inom äldreomsorgen ska organiseras	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samarbete stadsdelsnämnderna och Micasa genomföra en utredning av hörselmiljöerna på stadens äldreboenden och att ta fram förslag på förbättringsåtgärder	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna vidareutveckla det förebyggande och uppsökande arbetet i syfte att säkerställa en stadsgemensam bottenplatta	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram och införa ett obligatoriskt introduktions- och traineeprogram för enhetschefer inom äldreomsorgen	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna undersöka förutsättningarna för att driva viss profilboende-verksamhet i egen regi	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra ett pilotprojekt med daglig verksamhet för personer med lättare intellektuell funktionsnedsättning integrerad på ett av stadens äldreboenden	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna pilottesta elektroniska inkontinensutredningshjälpmedel i syfte att utreda om ett breddinförande är lämpligt.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och införa utsedd biståndshandläggare inom äldreomsorgen	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av äldreomsorg för förvaltningsområdet judiska och romska i samråd med de berörda nationella minoriteterna	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda hur stadens hälso- sjukvårds organisation kan stärkas i syfte att säkerställa likställighet och tillgång till likvärdig vård och omsorg	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna kartlägga, analysera och ge förslag på hur arbetet med geografiska team i hemtjänsten kan utvecklas för att säkerställa målet om kontinuitet om max 10 pers per 14 dagar	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna se över hörselmiljöerna ur ett verksamhetsperspektiv inom stadens äldreomsorg	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av arbetsmiljön inom hemtjänsten	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka eventuella områden inom äldreomsorgen som med fördel kan organiseras inom stadens äldreregionområden	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en stadsgemensam bottenplatta för anhängigtöd inom äldreområdet	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram och införa en obligatorisk introduktionsutbildning för alla medarbetare inom äldreomsorgen	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna testa möjligheten att genom tekniska lösningar öka rörelsefriheten för boende med demens vid vård- och omsorgsboende samt identifiera eventuella etiska problem som behöver hanteras kopplat till detta	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

1.5.1 Äldre är trygga och har en individuellt anpassad vård och omsorg av god kvalitet

Beskrivning

Målgrupp: personer över 65 år.

Äldre som är i behov av vård och omsorg ges insatser av god kvalitet och biståndsbedömningen är rättssäker och likställd. För att öka äldres delaktighet, självbestämmande och trygghet ska äldreomsorgens nationella värdegrund genomsyra arbetet i verksamheterna. Personal ska ha relevant kunskap för att möta den äldres individuella behov. Ett fortsatt prioriterat område är att erbjuda riktat stöd till personer med demens eller kognitiv svikt. Äldre i behov av stöd från flera huvudmän ges ett samordnat stöd. Digitalisering och välfärdsteknik ska vara ett hjälpmedel och utvecklas för att effektivisera och förbättra omsorgen, öka tryggheten och valfriheten samt minska den ofrivilliga ensamheten för de äldre. Beviljade insatser ska systematiskt följas upp för att säkra en god kvalitet.

Förväntat resultat

Äldre är trygga, nöjda och kan påverka innehållet i hur hjälpen ska utföras. Handläggningsprocessen är rättssäker, likställd och beslutet är anpassat efter den äldres behov.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel medarbetare inom äldreomsorgens utförarverksamheter i egen regi som genomfört webbutbildningen Demens ABC	70 %		Tertial
♀ Andel omsorgstagare som upplever att måltiderna på dagverksamheten är en trevlig stund på dagen.	90 %		År
♀ Andel äldre som upplever att det oftast eller alltid är ungefär samma personer som utför hjälpen inom hemtjänst.	75 %		Tertial
♀ Andel äldre som är nöjda med aktiviteterna på dagverksamhet	95 %		År
♀ Andel äldre som är nöjda med aktiviteterna på vård- och omsorgsboende	70 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementera och utvärdera stadens mat- och måltidspolicyn i äldreomsorgens verksamheter	2020-01-01	2021-12-31
Medarbetare inom äldreomsorgens utförarverksamheter genomgår kompetenshöjande insatser i Äldreomsorgens Värdegrund	2021-01-01	2021-12-31
Medarbetare inom äldreomsorgens verksamheter genomför kompetenshöjande insatser i jämställdhet	2021-01-01	2021-12-31
Skapa ett nätverk med palliativa ombud	2021-01-01	2021-12-31
Team för psykisk ohälsa startas upp i hemtjänst i egen regi	2021-01-01	2021-12-31
Utveckla kvalitetsledningssystemet inom socialtjänstavdelningen och äldreavdelningen.	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Vidareutveckla kunskapen inom äldreomsorgens enheter om normer och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtq-personer	2020-01-01	2021-12-31
Äldreomsorgens utförarverksamheter tar fram en årsplan för ett systematiskt kompetenshöjande arbete	2021-01-01	2021-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål om en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt genom att beakta invånarnas behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt parker och grönområden.

Förvaltningen har tagit fram en lokal miljö- och klimathandlingsplan. Målet med planen är att minska den miljöpåverkan nämndens verksamheter ger upphov till, att verka för en hållbar utveckling samt att stärka förmågan att hantera påverkan av klimatförändringar. Miljö- och klimathandlingsplanen beskriver mål och etappmål i Stockholms stads Klimathandlingsplan 2020–2023 och Miljöprogram 2020–2023 och hur de kan införas i stadsdelsnämndens verksamheter. Målen i Stockholms stad miljöprogram samt förvaltningens miljö- och klimathandlingsplan bidrar till genomförandet av Agenda 2030 och Vision 2040.

Genom att stärka insatser för att skapa förutsättningar för trygga, attraktiva, välfungerande och innovativa miljöer för företagande bidrar nämnden till att skapa ett gott företagsklimat och fokusområde tre i näringslivspolicyn. Arbets sättet för förvaltningens arbete för att skapa ett gott företagsklimat är platssamverkan tillsammans med det lokala näringslivet, civilsamhället och Polismyndigheten.

Stadsdelsområdets invånare ska kunna ta del av ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter. Parker och grönområden ska vara tillgängliga året om och kunna uppmuntra till fritidsaktiviteter ur ett jämställt och jämlikt perspektiv. Genom platssamverkan Sergels torg och *På Sergels torg* skapas kreativa miljöer som bidrar till ett attraktivt Stockholm.

Stadens kulturstrategiska program är under framtagande och förväntas beslutas under våren 2021. Programmet utgår från två perspektiv, *lika möjligheter för alla att ta del av och skapa kultur* samt *ett kreativt och attraktivt Stockholm*. Programmet beskriver även olika strategier för att kunna uppnå perspektiven. Programmet är införlivat i det arbete som förvaltningen planerar att genomföra under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ha ett gott samarbete med lokala företagareföreningar, fastighetsägare, näringsidkare och civilsamhället i syfte att utveckla stadsdelsområdet.

Förvaltningens arbete för att skapa ett gott företagsklimat utgår ifrån Stockholms stads

näringslivspolicy. I policyn har fyra fokusområden definierats där staden behöver stärka sitt näringslivsarbete. Fokusområdena är valda utifrån att insatser här bedöms göra största nytta, få bäst effekt och att näringslivsperspektivet behöver förstärkas inom dessa områden.

Genom att stärka insatser för att skapa förutsättningar för trygga, attraktiva, välfungerande och innovativa miljöer för företagande bidrar nämnden till att skapa ett gott företagsklimat och fokusområde 3 i näringslivspolicyn. Arbetssättet för förvaltningens arbete för att skapa ett gott företagsklimat är platssamverkan tillsammans med det lokala näringslivet, civilsamhället och Polismyndigheten.

Nämndmål:

2.1.1. Stadsdelsområdet är levande och trivsamt

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, verksamma och besökare inom stadsdelsområdet

Förvaltningen vidareutvecklar sin samverkan med det lokala näringslivet. Där behov av platssamverkan identifieras arbetar förvaltningen tillsammans med Polismyndigheten, det lokala näringslivet, civilsamhället och andra aktörer för att skapa strategier för en trygg offentlig miljö.

Förväntat resultat

Nämnden har ett gott samarbete med det lokala näringslivet i syfte att gemensamt utveckla ett levande, tryggt och trivsamt stadsdelsområde för boende, besökare och verksamma.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att i planeringen av förändring i stadsmiljön tidigt beakta nämndens behov av verksamheter.

Det är angeläget att i stadsutvecklingen tidigt beakta och samordna nämndens behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder samt parker och grönområden. Förvaltningen deltar därför i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med utveckling av Norrmalms stadsutvecklingsområden. Då det handlar om förtätning av områden är det särskilt angeläget att förvaltningen verkar för tillräcklig tillgång på friytor, både vad gäller förskolegårdar och parker.

I de remisser som kommer till nämnden bevakar avdelningen tillgänglighetsfrågorna i alla typer av boenden. Det är också viktigt att nya mötesplatser skapas i stadsutvecklingen, exempelvis parklekar och andra platser och lokaler där barn och unga kan mötas och umgås. Förvaltningen bevakar att dessa planeras för i de olika stadsutvecklingsområdena. Förvaltningen verkar även för att ytor som står tomma i väntan på exploatering aktiveras, exempelvis genom tillfällig stadsodling eller möjliggörs för andra aktiviteter. Då grönyta tas i

anspråk i exploateringsområdena arbetar förvaltningen för att ekologisk kompensation ska genomföras, att förstärka grönstrukturen på annan plats som kompensation för att grönyta har exploaterats. Förvaltningen arbetar för ett tydligt barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser. Ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv är det också viktigt med god tillgång till park-, lek- och idrottsmiljöer, inte minst i stadens utvecklingsområden.

Under året är stadsutvecklingen i Hagastaden i fokus tillsammans med utvecklingen Sabbatsbergsområdet. Genom en intern projektorganisation arbetar förvaltningen för att det i stadsutvecklingsprojekten ska planeras för att möta nämndens verksamheters behov. Både i Hagastaden och i Sabbatsbergsområdet är frågor om friytetillgång i förhållande till förskolegårdar en särskild utmaning när områdena förtätas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0	Tas fram av nämnd	År

Nämndmål:

2.2.1. Behov av samhällsservice uppmärksammas tidigt i samhällsplaneringen

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet.

I remissvar och deltagande i arbetsgrupper bevakar och verkar förvaltningen för att invånarnas behov av specialbostäder, förskolor, äldreboenden och offentliga platser inom stadsdelsområdet tillgodoses.

Förväntat resultat

När nya bostäder byggs inom stadsdelsområdet har invånarna god tillgång till kommunal service samt parker och grönområden som är tillgängliga för alla. Det finns förskolor, bostäder med särskild service och äldreboenden i tillräcklig omfattning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ha transporter som är miljömässigt hållbara. Nämndens resepolicy syftar till att resor som görs inom eller i anslutning till verksamheterna genomförs på ett så miljövänligt sätt som möjligt.

Förvaltningen har tagit fram en lokal miljö- och klimathandlingsplan. Målet med planen är att minska den miljöpåverkan nämndens verksamheter ger upphov till, att verka för en hållbar utveckling samt att stärka förmågan att hantera påverkan av klimatförändringar.

Två av målen i stadens Miljöprogram 2020-2023 är *Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040* och *En fossilfriorganisation 2030*. Transportområdet är särskilt kritiskt för att nå målen, då transporter står för cirka hälften av de beräknade växthusgasutsläppen i Stockholm.

Nämnden genomför få egna upphandlingar. För att hitta mer klimatsmarta transportalternativ vad gäller leveranser, och för att skapa incitament att bedriva verksamheterna transportsnålt, skulle samverkan inom staden, med andra förvaltningar, bolag och leverantörer av varor och tjänster behöva intensifieras. Detta för att i samband med centrala upphandlingar lyfta frågor som behov av samordnade transporter till närliggande adresser och frågor om hur restleveranser ska hanteras för att tillsammans verka för att minska transporter inom staden.

Förvaltningens bil körs med odubbade däck och drivs med biogas. Förvaltningen ställer miljökrav i avtal med drift- och anläggningsentreprenaden. Dessa innehåller bland annat krav på drivmedel till fordon och arbetsmaskiner, användningen av kemiska produkter samt andra material och varor. Under året kommer en miljörevision av drift- och anläggningsentreprenadernas maskinpark att genomföras. Skräphanteringen i parkerna effektiviseras ytterligare, och placering av skräpkorgar ses över kontinuerligt för att för att optimera insamling samt minska tömningsfrekvenser och transporter.

Förvaltningen verkar för stärkt samarbete med trafikkontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB, i syfte att förbättra och effektivisera skräphanteringen så att den offentliga miljön upplevs ren och snygg oavsett förvaltningsgränser. Under året kommer förvaltningen utreda ett nytt system för vanliga skräpkorgar med en sensor som signalerar fyllnadsgrad till entreprenören, och som kan komplettera de miljösmarta självkomprimerande skräpkorgarna.

Agenda 2030

Målen i Stockholms stad miljöprogram samt i Norrmalms stadsdelsförvaltnings miljö- och klimathandlingsplan bidrar till genomförandet av Agenda 2030. Genom att arbeta för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm, bidrar förvaltningen till att mål 11, hållbara städer och samhällen, uppnås.

Nämndmål:

2.3.1. Verksamheterna är fossilbränslefria och bidrar till en klimatpositiv miljö

Beskrivning

Nämndens transporter och resor är klimatsmarta. Arbetsmaskiner som används i nämndens verksamheter drivs på ett miljövänligt sätt.

Förväntat resultat

Fossilbränsleförbrukningen minskar. Förvaltningens medarbetare har mer kunskap kring hur de kan bidra till en mer klimatpositiv miljö.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomförande av miljörevision av parkentreprenörens samt anläggningsentreprenörens maskinpark.	2021-01-01	2021-12-31
Utreda miljösmart system för befintliga skräpkorgar.	2021-01-01	2021-12-31
Utvärdera och eventuellt komplettera elektronisk utrustning för att förenkla digital kommunikation.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att invånarna i stadsdelsområdet kan skapa och ta del av ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter. Parker och grönområden är tillgängliga året om och uppmuntrar till fritidsaktiviteter och spontan motion ur ett jämställt och jämlikt perspektiv.

Stadens kulturstrategiska program är under framtagande och förväntas beslutas under våren 2021. Programmet utgår från två perspektiv, *lika möjligheter för alla att ta del av och skapa kultur samt ett kreativt och attraktivt Stockholm*. Programmet beskriver även olika strategier för att kunna uppnå perspektiven. Programmet är införlivat i det arbete som förvaltningen planerar att genomföra under året.

Kultur för alla

Barnen i förskolan ska ges tid, rum och ro till eget skapande. De ska få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans. Nämndens förskolor arbetar i enlighet med stadens program Kultur i Ögonhöjd. Programmet syftar till att alla, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, ska kunna ta del av ett kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand och tillsammans med professionella kulturutövare. Förskolorna har kulturombud som har ett särskilt ansvar för kulturfrågor. Barns möjligheter att delta i olika sociala och kulturella sammanhang är viktigt.

Nämndens förskolor arrangerar årligen en gemensam ljusinstallation på internationella barndagen samt Förskolans dag. Ljusinstallationen och Förskolans dag synliggör barnen, ger dem en röst och tillsammans med andra barn tar förskolan plats i det offentliga rummet.

Vård- och omsorgsboende, aktivitetscenter, dagverksamheter och öppna mötesplatser ska erbjuda ett brett utbud av kulturella aktiviteter både fysiskt men också digitalt. Samverkan med föreningsliv och civilsamhälle ska fortgå i syfte att skapa ett varierat kulturutbud. De äldres delaktighet i aktiviteterna ska öka. Den kommunövergripande öppna mötesplatsen ska fortsatt erbjuda underhållning och kulturaktiviteter. Nationella minoriteters rättigheter utifrån kultur ska stärkas i planeringen av aktiviteter. Möjlighet till muntlig och skriftlig information samt aktiviteter på sitt eget språk ska erbjudas. Ungdomsbesöken ska fortgå som ett led i att skapa bryggor mellan generationer och bidra till ett kultur- och erfarenhetsutbyte.

Förvaltningen deltar i nätverket "Fritid för alla" som arbetar med att utveckla fritidsaktiviteter för personer som är mellan 7 och 25 år och som har en funktionsnedsättning. I samverkan med andra deltagande förvaltningen kommer ytterligare disko, funkklubb, anordnas. Under året kommer fritidsgården för ungdomar med funktionsvariation att utvecklas vidare, bland annat ateljén och studion.

Ett kreativt och attraktivt Stockholm

I satsningen att tillföra konst, kultur och aktiviteter inom ramen för Platssamverkan Sergels torg engageras och representeras den mångfald av människor som vistas på och passerar torget, och som ser torget som sin plats att uttrycka sin glädje, sorg och vilja på. På så sätt

bidrar förvaltningen till ett inkluderande och tolerant samhälle. Genom platssamverkan Sergels torg och *På Sergels torg* skapas kreativa miljöer som bidrar till ett attraktivt Stockholm. Upplevelser och aktiviteter planeras och utförs med hänsyn till gällande restriktioner med anledning av covid-19. En daglig närvaro och aktiviteter planeras för stora delar av året, konstnärliga tillägg kommer att tillföras under hela året och med utökat fokus under maj till september månad.

Föreningsbidrag

Nämnden ger föreningsbidrag till föreningar och frivilliga organisationer som bedriver verksamhet som kompletterar eller stödjer nämndens verksamhet. Bidragen avser kultur, evenemang och aktiviteter som på olika sätt verkar för att öka människors delaktighet, integration samt samhällsengagemang och/eller erbjuder meningsfulla fritidsaktiviteter inom nämndens verksamhetsansvar. Stadens uppdaterade riktlinjer för föreningsbidrag ska implementeras i nämndens rutiner i syfte att säkerställa att mottagande förening arbetar efter demokratiska värderingar.

Parker och grönområden möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter

Förvaltningen arbetar efter stadsdelsnämndens verksamhetsmål om att utveckla parker med höga upplevelsevärden och plats för alla. Det ska finnas plats för såväl lek, spontanidrott och avkoppling. Samtidigt ser förvaltningen att behovet av en helhetssyn på funktionerna i norra innerstadens parker ökar i takt med att staden byggs tätare. När nya parker anläggs i exploateringsområden arbetar avdelningen för att invånarnas behov ska tillgodoses. Förvaltningen verkar för stärkt samarbete med idrottsförvaltningen och fastighetskontoret. I syfte att lyfta de kulturhistoriska värdena som finns i våra parker kommer förvaltningen genomföra en särskild kulturhistorisk vandring för allmänheten i en utvald park under året.

I Vasaparken kommer den nya yogapaviljongen färdigställas och invigas under året och segelduken över parkens dansbana kommer bytas ut. Lekmiljön vid parkleken kommer att ses över och kompletteras med en ny vattenlek. Förvaltningen fick 2018 i uppdrag av stadsdelsnämnden att utreda möjlighet till en plaskdamm i Vasaparken, som tidigare funnits på platsen. Utredningen visade att en sådan, med dagens miljökrav, skulle uppta en stor yta i parken. Därför anlägger förvaltningen nu denna nya vattenlek som kommer erbjuda både lek och svalka i anslutning till parklekens befintliga dusch. Lekytan vid Norrbackagatan, vid Norrbackatäppan, kommer att rustas upp och en ny stadsodling kommer anläggas vid Norrbackatäppan, förutsatt att det finns intresse för att bilda en ny odlarförening.

Lika rättigheter för alla och Agenda 2030

Delmål 11.3 i Agenda 2030, Inkluderande och hållbar urbanisering, är särskilt relevant för arbetet med Sergels torg. Delmålet syftar till att verka för en inkluderande och hållbar urbanisering och i politik för gestaltad livsmiljö understryks vikten av att ge alla människor möjlighet att påverka sin livsmiljö. Begreppet *livsmiljö* syftar till att sätta människan i centrum i gestaltningsprocessen.

Det sociala perspektivet i utveckling av stadsmiljöer bedöms som viktigt då städer utgör livsmiljöer för väldigt många människor. På en plats som Sergels torg, där tusentals människor passerar dagligen, blir det sociala perspektivet extra viktigt. Konst som formas genom deltagande, workshops och medskapande ska eftersträvas. Genom att tillföra tillfällig konst, av många för många, erbjuds upplevelser som kan skapa förståelse, dialog och

eftertanke. Genom att förvaltningen producerar/beställer och arrangerar, samt genom att skapa bättre förutsättningar för andra aktörer att producera och skapa, bidrar förvaltningen till ökad social hållbarhet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	67 %	67 %	År
Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75 %	75 %	År
Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	77 %	76 %	År
Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	75 %	65 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och Norrmalm stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna för en möjlig platsutveckling av Vanadisbadet med omnejd.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska samverka med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna inom ramen för fältassistenternas förebyggande arbete utveckla ett arbetssätt för att nå målgrupper som inte deltar i fritidsaktiviteter i lika hög utsträckning, vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden.	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

2.4.1. Invånare i alla åldrar tar del av ett varierande kulturutbud

Beskrivning

I stadsdelsområdet finns öppna mötesplatser för social stimulans och gemenskap. Samverkan sker med det lokala kulturlivet som erbjuder olika evenemang.

Nämnden har verksamheter där det är möjligt till eget skapande, musik, rörelse och teater.

Nämnden stödjer lokala föreningar och organisationer som bidrar till utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter för barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Samverkan sker med civilsamhället i syfte att erbjuda nyanlända sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter.

Förväntat resultat

Invånare i alla åldrar tar del av och har möjlighet att utöva ett varierat kultur- och fritidsutbud. Barn i förskolan utvecklar sin förmåga att skapa och uttrycka sig på olika sätt. Personer som deltar i nämndens verksamheter erbjuds olika kulturella upplevelser och möjlighet till skapande. Civilsamhällets arbete stärks genom ett gott samarbete med förvaltningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel föräldrar som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former	91 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna arrangerar tillsammans en ljusinstallation	2021-01-01	2021-12-31
Förskolorna arrangerar tillsammans förskolans dag	2021-01-01	2021-06-30
Äldreomsorgens verksamheter arrangerar en seniorvecka med kulturella inslag.	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

2.4.2. Parker och grönområden möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma.

Nämnden bidrar till målet genom att utveckla parker och grönområden som ökar invånarnas och besökarnas möjlighet till fritidsaktiviteter genom ett jämställt, jämlikt och tillgängligt nyttjande året om.

Förväntat resultat

I parker- och grönområden ska invånarnas behov av lek, spontanidrott, fritidsaktiviteter och rekreation tillgodoses. Parkerna är mångfunktionella och erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar, som möjliggör ett jämställt och jämlikt nyttjande. Parklekarna är välbesökta och tillgängliga. Utvärderingar av utvalda investeringsprojekt visar att projektet bidragit till att målet uppnåtts.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel invånare som anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott i Stockholm, som t.ex. motionsspår, bollplaner och öppna parkytor	82 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra en kulturhistorisk vandring i en park på Norrmalm.	2021-01-01	2021-12-31
Genomföra upprustning av lekytan på Norrbackagatan.	2021-01-01	2021-12-31
Invigning av yogapaviljongen i Vasaparken.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystem-tjänster samt biologisk mångfald. Nämnden arbetar med klimatsmarta, hållbara lösningar och säkerställer giftfria verksamheter.

Förvaltningen har tagit fram en lokal miljö- och klimathandlingsplan. Målet med planen är att minska den miljöpåverkan nämndens verksamheter ger upphov till, att verka för en hållbar utveckling samt att stärka förmågan att hantera påverkan av klimatförändringar.

Miljö- och klimathandlingsplanen beskriver mål och etappmål i Stockholms stads

Klimathandlingsplan 2020–2023 och Miljöprogram 2020–2023 och hur de kan införas i stadsdelsnämndens verksamheter. Målen i Stockholms stad miljöprogram samt förvaltningens miljö- och klimathandlingsplan bidrar till genomförandet av Agenda 2030 och Vision 2040.

Nämndens verksamheter är miljömässigt hållbara

Nämndens verksamheter har påverkan och konsekvenser för miljön dagligen; transporter, energiförbrukning, resursförbrukning, avfallshantering, inköp och upphandling av varor och tjänster. Det finns möjligheter att förändra och minska verksamheternas och därmed förvaltningens och stadens totala miljöpåverkan. Miljöpåverkan är också ett strategiskt och långsiktigt arbete genom ställningstaganden och beslut i olika ärenden som förvaltningen handlägger och genomför.

För fortsatt utbyggnad av källsortering i parkerna krävs samordning med trafikkontoret och SVOA, vilket förvaltningen kommer utreda under året.

Förvaltningen kommer att söka klimatinvestering för att byta ut ismaskinen vid Vasaparkens isbana, då den befintliga ismaskinen inte är tillräckligt energieffektiv och kommer ha svårt att klara nya krav på utsläpp av koldioxid. Den har också låg verkningsgrad vilket innebär höga kostnader. Upphandling av en ny ismaskin samt planering och inköp av utrustningen genomfördes 2020. Anläggning av den nya maskinen påbörjas under våren 2021 och kommer vara slutförd till hösten.

För att minska förvaltningens energiförbrukning fortsätter arbetet med att byta ut vitvaror och el-armaturer till mer energieffektiva lösningar. Samtliga verksamheter inom förvaltningen ska ta fram energibesparingsrutiner och implementera dessa under året.

Parker och grönområden klarar nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. För att stadens ekosystemtjänster ska fungera krävs en rik biologisk mångfald. I syfte att bidra till den biologiska mångfalden kommer förvaltningen anlägga ängsyta i Observatorielunden. Förvaltningen kommer även fortsätta med försöket att på några utvalda platser att låta gräset växa upp under träden.

Förvaltningen söker även pengar från Länsstyrelsen för att stärka den biologiska mångfalden i Bellevueparken som är en del av Nationalstadsparken. Förvaltningen ska även undersöka om intresse finns för att bilda en ny odlarförening på Norrbackatäppan, i syfte att skapa en social mötesplats och bidra till den biologiska mångfalden på platsen.

För att åstadkomma ett trädbestånd med kontinuitet över tid kan det finnas behov av att byta ut gamla träd till nya. För att kunna göra detta krävs det att inmätningar och inventeringar samt trädvård genomförs. Förvaltningen kommer därför fortsätta sitt arbete med att ta fram trädvårdsplaner. Till följd av den torra sommaren 2018 och almsjukan har många träd och perenner i parkerna dött och skadats. Förvaltningen kommer därför att satsa extra på att återplantera träd och perenner under året, och söker klimatinvesteringsmedel för att genomförande av detta. Val av trädarter som ska återplanteras anpassas till de förutsättningar som finns på platsen. Förvaltningen har deltagit i stadens arbete med att ta fram en ny handlingsplan för biologisk mångfald. Med utgångspunkt i denna kommer lokala

åtgärdsplaner för biologisk mångfald tas fram för respektive stadsdelsområde, för Norrmalms stadsdelsförvaltning kommer detta program tas fram i samarbete med miljöförvaltningen under 2022.

Genom att stärka den ekologiska infrastrukturen kan staden också anpassas bättre till nya klimatförutsättningar. Ett förändrat klimat kommer bland annat innebära en intensivare nederbörd samt längre torrperioder. Investeringar i system för dagvattenhantering i parkerna ska utvecklas för att kunna hantera en ökad nederbörd och en ökad andel kraftiga skyfall. Förvaltningen deltar även i arbetet med att ta fram en skyfallsstrategi och åtgärdsprogram för staden. För att förbättra Vanadislundens möjlighet att omhänderta dagvatten kommer förvaltningen renovera rännalar i parken under året.

Avdelningen fortsätter delta i styrgruppen för arbetet med lokala åtgärdsprogram (LÅP) för god vattenstatus tillsammans med berörda förvaltningar. Samarbetet med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret fortsätter för att stärka de ekologiska sambanden i utvecklingen av Hagastaden.

Giffriga verksamheter

Stockholms förskolor ska vara kemikaliesmarta. Förvaltningen fortsätter att arbeta i enlighet med kemicalicentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Förvaltningens arbete för att säkra en giftfri förskola fortsätter, leksaker och material ersätts med kemikaliesmarta alternativ. Förskolans medarbetare ska ha en hög medvetandenivå om skadliga kemikalier i barns vardag och hur de undviks.

Lika rättigheter och Agenda 2030

Genom att arbeta med anpassningar till klimatförändringar som skyfall och värmebölja bidrar förvaltningen till att uppfylla mål 13, att bekämpa klimatförändringar. Genom att skapa säkra och inkluderande grönområden bidrar förvaltningen till mål 11 och mål 3. Förvaltningens arbete med att bevara och främja ekosystem och biologisk mångfald omfattas av mål 15 i den globala agendan.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	År
Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	80 %	År
Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	60 %	60 %	År
Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,8 kg CO2 per kg livsmedel	1,8 kg CO2 per kg livsmedel	År
Totalt köpt energi i stadens verksamheter	3,3 GWh	1945 GWh	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskydds-nämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder,	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor		
Miljö- och hälsoskyddsnamnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en kravspecifikation för upphandling av naturskötsel	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska ta fram riktlinjer för mat och måltid i förskolan i enlighet med måltidsstrategin	2021-01-01	2021-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

2.5.1. Miljömässigt hållbara verksamheter

Beskrivning

Målgrupp: Nämndens verksamheter

Nämnden är miljömässigt hållbar genom att välja miljövänliga produkter skötselmetoder samt hälsosam och klimatsmart mat. Nämndens reducerar energiförbrukningen och fortsätter byta ut gamla vitvaror och belysning, samt inför rutiner för energibesparing. Hållbarheten stärks genom att verksamheterna förebygger avfall, källsorterar och återvinner samt bidrar till en cirkulär ekonomi genom återbruk. Verksamheterna minskar användningen av skadliga kemikalier och bruket av plast och engångsartiklar. Kännedom om hur verksamheten och medarbetare kan bidra till en hållbar livsmiljö ökar genom att utbildning, erfarenhetsutbyte och information.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter bidrar till en hållbar livsmiljö. Andelen miljömärkta varor och ekologisk och vegetarisk mat i verksamheterna är fortsatt hög och ökar. Matsvinnet minskas och fler verksamheter sorterar ut matavfall och källsorterar. Avfallsmängderna minskas genom återbruk och att användningen av engångsartiklar minimeras. Användningen och exponeringen av skadliga kemikalier minskas. Kunskapen blir större hos förvaltningens medarbetare om hur man gör miljöpositiva val.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementera Norrmalms stadsdelsförvaltnings miljö- och klimathandlingsplan	2021-01-01	2021-12-31
Kartlägg och säkerställa matavfallsortering i nämndens verksamheter där det finns möjlighet	2021-01-01	2021-12-31
Kartlägga elanvändningen i verksamheter med syfte att hitta energieffektiverande åtgärder	2021-01-01	2021-12-31
Öka kunskap och kännedom om miljö och klimatfrågor samt skapa förutsättningar för dialog om miljöfrågor på förvaltningen.	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

2.5.2. Parker och grönområden klarar nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma i Stockholms stad.

Nämnden bidrar till målet genom att bland annat arbeta med strategier för dagvattenhantering, utvecklar parkerna för att kunna klara ett varmare klimat samt skötsel och åtgärder som gynnar biologisk mångfald och stärker ekosystemtjänster.

Förväntat resultat

Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar. Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna synliggörs och förstärks.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Anlägga ängsyta i Observatorielunden.	2021-01-01	2021-12-31
Sköta Bellevueparkens strandlinje mot Brunnsviken så att både rekreation och biologisk mångfald främjas.	2021-01-01	2021-12-31
Ta fram trädvårdsplaner för de större aktuella parkinvesteringsprojekten.	2021-01-01	2021-12-31
Undersöka intresse för en ny stadsodling vid Norrbackatäppan.	2021-01-01	2021-12-31
Utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt.	2021-01-01	2021-12-31
Aterplantering av träd och perenner på Norrmalm.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämnden bidrar till att kommunfullmäktiges inriktningsmål genom en ekonomi i balans och effektiva verksamheter där resurser används väl. Nämnden uppmantrar innovativa arbetsätt, digital utveckling och användandet av välfärdsteknik. Nämnden är en attraktiv arbetsgivare och arbetar strukturerat med kompetensförsörjning, ledarskap och medarbetarskap.

Lokaler utnyttjas effektivt och ändamålsenligt. Förvaltningen har en projektorganisation för nyproduktion för att bidra med olika kompetenser i ett tidigt skede så att lokalernas utformning ska bli ändamålsenliga. Ett bra samarbete mellan förvaltningens olika avdelningar leder till ett resurseffektivt arbete gällande lokalanvändning och samutnyttjande. För att skapa bättre förutsättningar för översyn av nämndens lokaler kommer ett lokalaråd att startas upp under 2021.

Förvaltningen arbetar för att stärka innovationskraft och digital utveckling och under året etableras ett digitaliseringsråd samt ett råd för innovation, kvalitet och utveckling med representanter från förvaltningens avdelningar.

Förvaltningen arbetar för att arbetsätt och arbetsverktyg ständigt utvecklas och motsvarar invånarnas behov och att nya samarbetsformer med aktörer identifieras både internt och

externt. Organisationen utvärderas kontinuerligt för att säkerställa kvalitet och effektivitet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Kommunfullmäktige har beslutat om en nettobudget för år 2021 om 1 262 mnkr för driftverksamhet och 17,9 mnkr för investeringar. I jämförelse med tilldelad budgetram för 2020 ökar driftsbudgeten med 68,8 mnkr vilket motsvarar 5,8 procent.

Under året kommer avläsningar och slutlig justering av budget att göras för de prestationsrelaterade verksamheterna förskola och omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att tilldelad budgetram efterföljs, tar ansvar för sin budgethållning och har hög prognossäkerhet. För att nämndens resurser ska används på bästa sätt för medborgarna är det viktigt att samtliga verksamheter bedrivs kostnadseffektivt.

Ekonomiuppföljningar görs månadsvis på enhets-, avdelnings- och nämndnivå. Vid behov deltar resurser från HR och lokal för att få en helhetsbild inom den aktuella verksamheten. Alla verksamheter arbetar kontinuerligt med utveckling och effektivisering.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att höja kompetensen avseende ekonomistyrning samtidigt som chefer har tillgång till det stöd och de verktyg de behöver.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

3.1.1. Budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Beskrivning

Nämndens verksamheter ska drivas inom dess givna ekonomiska ramar och resurserna ska användas effektivt för att nå en budget i balans. Medarbetare och chefer ska ha en god förståelse för de ekonomiska förutsättningarna och rätt verktyg och kunskap om på vilka sätt de kan påverka verksamhetens kostnader och intäkter. Detta ska bidra till att identifiera utvecklingsområden och ta fram åtgärder vid behov och därmed uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi.

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och förvaltningen säkerställer en långsiktig stabilitet i ekonomin. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån behov. Åtgärder vidtas och följs upp i samband med månadsuppföljningarna då behov finns.

Utbildningar i ekonomiadministration hålls vid två tillfällen om året.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningar i ekonomiadministration	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsinsats investeringar	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Upphandling

Vid inköp av varor och tjänster används stadens system för e-handel i första hand. Ett högt systemutnyttjande av e-handelsverktyget säkerställer en god avtalstrohet gentemot upphandlade leverantörer. Vid upphandlingar används stadens nya plattform Kommers för korrekta, effektiva och digitala upphandlingar. Arbetet kommer att utvecklas under 2021 genom en nyinrättad upphandlartjänst.

Lokalförsörjning

Nya Hagastaden inom stadsdelsområdet fortsätter att växa och förvaltningen behöver säkerställa att lokalbeståndet används på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt.

Kostnaderna för lokaler är höga vid nyproduktion och förvaltningen ser över det äldre lokalbeståndet parallellt som det byggs nytt. Förvaltningen har en projektorganisation för nyproduktion för att bidra med olika kompetenser i ett tidigt skede så att lokalernas utformning ska bli ändamålsenliga och bidra till att skapa en god arbetsmiljö. Förvaltningens projektorganisation är även att ta tillvara tillgänglighetsaspekten i ett tidigt skede.

Stockholms stad har brist på bostäder för personer med funktionsnedsättning. För att möta upp behovet öppnades en ny gruppboende med 6 lägenheter under 2020. Ännu ett boende byggs med planerad inflyttning 2024.

Samverkansavtalet med Micasa som trädde i kraft 2020 innehåller förändringar i hyressättning för vård- och omsorgsboende inom stadsdelsområdet som enligt kalkyler kommer att medföra stora kostnadsökningar för nämnden framöver. Tomträttsavgälderna föreslås få fullt genomslag per objekt vilket ökar hyreskostnaderna markant. Även kostnader för brandsläckare och nyckelhantering ska belasta stadsdelsnämnden.

Vid varje omförhandling sker anpassning till marknadshyra. Att hyra lokaler i Stockholms innerstad är kostsamt. I flertalet lokaler svarar nämnden för underhåll av både lokaler och gårdsutrustning. Behoven av underhåll är stora inom ett antal förskolor vad gäller ventilation och ytskikt. Detta medför stora investeringskostnader på sikt och därigenom ökade kapitalkostnader för enheterna. Ändrade verksamhetsrutiner i samband med pandemin har gjort att förskolorna vistas ute mer än förut och det är tydligt att den nuvarande gårdsbelysningen inte är tillräcklig, och förvaltningen räknar med ökade kostnader kopplat till förbättring av utebelysning.

Ett bra samarbete mellan förvaltningens olika avdelningar leder till ett resurseffektivt arbete

gällande lokalanvändning och samutnyttjande. För att skapa bättre förutsättningar för översyn av nämndens lokaler kommer ett lokalråd att startas upp under 2021.

Föredöme som arbetsgivare

Stadsdelsförvaltningen ska vara ett föredöme som arbetsgivare med engagerade medarbetare och chefer som bidrar till att uppsatta mål uppnås. Verksamhetsutveckling är ett naturligt inslag samt möjligheten till kompetensutveckling. Arbetsplatserna präglas av en god och hälsosam arbetsmiljö, med öppen och tillåtande kultur, fri från kränkande särbehandling.

Förvaltningsövergripande ledarutvecklingsinsatser i samband med gemensamma chefsmöten bidrar till att skapa ett ledarskap som präglas av kommunikation, tillit och mod. Målsättningen är att stärka chefers förmåga att leda i förändring och komplexitet. Åtgärderna kompletteras med verksamhetsspecifika insatser och stöd till chefer för att skapa förutsättningar till ett handlingskraftigt och närvarande ledarskap. Ledarrapporten i samband med medarbetarenkäten är ett verktyg för att fånga upp utvecklingsmöjligheter på individnivå.

Arbetsmiljö och att förebygga ohälsa

Arbetet med friskvård, rehabilitering och att förebygga ohälsa fortsätter. Ett aktivt friskvårdsarbete bidrar till en hälsobefrämjande kultur med attraktiva arbetsplatser där medarbetare upplever delaktighet, hälsa och trivsel. Förvaltningens friskvårdspolicy anger olika strategier för att nå detta mål. En av åtgärderna är att enheterna har hälsocoacher som ett sätt att inspirera övriga medarbetare.

Arbetet fortsätter med att realisera och konkretisera personalpolicyn i de delar som är angelägna för arbetsplatserna. Personalpolicyn är på så sätt ett konkret stöd som bidrar till ett öppet och respektfullt klimat.

Andra viktiga delar är att fortsätta prioritera samverkan och det systematiska arbetsmiljöarbetet. Stadsövergripande tillämpningsanvisningar för samverkan kommer att implementeras under våren. Som stöd i arbetsmiljöarbetet kommer insatser göras för att fördjupa chefers kunskap om riskbedömningar. Arbetsmiljöutbildning kommer att erbjudas chefer och skyddsombud.

Resultatet av medarbetarenkäten ger en god möjlighet till dialog om vad som kan förbättras i arbetsmiljön och utgör även ett underlag i kvalitetsutvecklingsarbetet.

Som ett led i att minska ohälsotal och sjukskrivningar följer stadsdelsförvaltningen regelbundet upp sjukfrånvaron, samt ger HR-stöd till ansvariga chefer.

Inom personalområdet fortsätter samverkan mellan innerstadens stadsdelsförvaltningar i syfte att utbyta erfarenheter och utveckla gemensamma arbetsprocesser.

Kompetensförsörjning

Arbete pågår utifrån handlingsplanen gällande förskollärares och barnskötares arbetssituation. Det pågår även fortsatt arbete med att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare utifrån den handlingsplan som är framtagen.

Insatser för att stärka chefers kompetens i rekryteringsprocessen kommer genomföras under året. Nya bestämmelser i kollektivavtal innebär nya konverteringsregler att förhålla sig till. För att stärka förmågan att behålla och utveckla önskvärd kompetens kommer förvaltningen

under året att arbeta för en sammanhållen lönebildning genom en fördjupad analys inklusive förankring och utbildning i lönesättning.

Uppföljning av deltidsanställningar och personalrörlighet samt framtagen kompetensförsörjningsplan blir viktiga delar i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. En partsgemensam arbetsgrupp fortsätter att arbeta med frågan gällande ofrivillig deltid, utifrån verksamheternas behov och möjligheter. Konsulter används sparsamt och enbart då det är säkerställt att det mest kostnadseffektiva alternativet eller i syfte att undvika permanenta volymökningar som inte är långsiktigt hållbara.

Förvaltningens kompetensförsörjningsplan finns som bilaga 9 till verksamhetsplanen.

Lika rättigheter för alla

Samtliga medarbetare behöver göras delaktiga i arbetet med att skapa en god arbetsmiljö där alla medarbetare har lika möjligheter och rättigheter på jobbet. Under året kommer åtgärder genomföras för att säkerställa att medarbetare och chefer känner till rutinen för kränkande särbehandling, inklusive hur verksamheten kan arbeta med förebyggande insatser.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Aktivt Medskapandeindex	82	82	År
Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	1,5 %	Tas fram av nämnd	Tertial
Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90%	År
Andel upphandlingar där marknaddialog har genomförts	80 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År
Index Bra arbetsgivare	84	84	År
Sjukfrånvaro	8,5 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
Sjukfrånvaro dag 1-14	3,5 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska ansvara för förvaltningen av Esset med stöd av arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna	2021-01-01	2021-12-31
Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna etablera en support- och förvaltningsorganisation för Esset för att från och med 2022 kunna leverera full support	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

3.2.1. Resurser används väl med fokus på resultat för invånarna

Beskrivning

Genom ett effektivt utnyttjande av förvaltningens samlade resurser skapas förutsättningar för en hållbar ekonomi och verksamheter av hög kvalitet. Förvaltningen tar tillvara digitaliseringens möjligheter samt uppmuntrar nytänkande och innovativa lösningar och arbetssätt.

Genom ett ökat användande av e-handelssystemet uppnås en högre avtalstrohet samt kostnadseffektivitet. Samverkan och jämförelser mellan verksamheter och stadsdelsnämnder bidrar till utveckling av arbetsprocesser. Förvaltningen arbetar för att tillgängliggöra verksamheterna och staden utifrån invånarnas behov. Eftersom stadsdelsområdet växer behöver förvaltningen säkerställa att lokalbeståndet används på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter använder resurser effektivt så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Användningen av digitala verktyg utvecklas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel elektroniska inköp	65 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra workshops inom personalekonomi med förvaltningens chefer	2021-01-01	2021-12-31
Införa Digitaliseringsråd	2021-01-01	2021-12-31
Införa förvaltningsövergripande lokalforum	2021-01-01	2021-12-31
Införande av forum för innovation, nytänkande och kvalitet	2020-01-01	2021-12-31
Utveckla förvaltningens arbete med Spendanalyser	2021-01-01	2021-12-31
Öka utnyttjandegraden i E-handel genom verksamhetsbesök och utbildning	2021-01-01	2021-12-31
Översyn av förvaltningens hantering och system för klagomål och synpunkter	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

3.2.2. Medarbetare och chefer är engagerade och utvecklar verksamheten

Beskrivning

Förvaltningen är ett föredöme som arbetsgivare och har en väl fungerande arbetsmiljö som möjliggör engagemang, samverkan och utveckling.

Förväntat resultat

Engagerade medarbetare och chefer bidrar till att nå uppsatta mål och att utveckla verksamheten. Personalerörlighet och sjukfrånvaro är på en sund nivå.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Det förebyggande arbetet mot kränkande särbehandling, diskriminering och trakasserier ska stärkas. Rutinen för anmälan och utredning ska vara väl känd bland chefer och medarbetare.	2021-01-01	2021-12-31
Ledarutvecklingsinsatser med fokus på kommunikation, tillit och mod för att stärka chefers förmåga att leda i förändring och komplexitet.	2021-01-01	2021-12-31
Lönebildning och lönestrategi aktualiseras genom fördjupad dialog med förvaltningsledning och med lönesättande chefer.	2021-01-01	2021-12-31
Se över förvaltningens årshjul för APT i samråd med säkerhetshandläggare och ekonomi.	2021-01-01	2021-12-31
Säkerställa och fördjupa chefers kompetens gällande riskbedömningar i arbetsmiljön.	2021-01-01	2021-12-31
Tydliggöra förutsättningar för tidsbegränsade anställningar inklusive att förstärka chefers kompetens inom kompetensbaserad rekrytering.	2021-01-01	2021-12-31

Redovisning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktiges förslag till nettobudget för Norrmalms stadsdelsnämnd 2021 är 1 262 mnkr. Jämfört med den ram som fördelades ut i kommunfullmäktiges budget 2020 ökar nämndens driftbudget med 68,8 mnkr vilket motsvarar 5,8 procent.

I nettobudgeten finns en kommunövergripande verksamhet, Vasaträffen som är anslagsfinansierad. Vasaträffen är en träffpunkt för seniorer i Stockholms stad.

Investeringsbudgeten 2021 är 17,9 mnkr varav 2,7 mnkr är för inventarier och maskiner och 15,2 mnkr avser stadsmiljö.

Kommunfullmäktige tilldelar ekonomiska medel till stadsdelsnämnderna utifrån befolkningsprognoser och enligt ett fördelningssystem, där resurserna fördelas efter stadsdelsområdenas socioekonomiska struktur och genom schablonersättning per prestation. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omfördela anslaget och prioritera mellan de olika verksamheterna. Gjorda omfördelningar redovisas nedan under respektive verksamhetsområde.

Tabellen nedan visar budget per verksamhetsområde för 2021 med kostnader, intäkter och nettobudget, nettoprognoz för 2020. I budget 2021 ingår omslutningsförändringar avseende kostnader och intäkter om sammantaget 186,9 mnkr.

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2021 kostnader	Budget 2021 intäkter	Budget 2021 netto	Prognos November 2020 (netto)
Nämnd- och förvaltningsadministration	48,6	2,0	46,6	39
Individ- och familjeomsorg	122,8	35,0	87,8	79,3
<i>varav Barn och Unga</i>	<i>46,0</i>	<i>0,6</i>	<i>45,4</i>	<i>37,4</i>
<i>varav Vuxna</i>	<i>16,2</i>	<i>0,8</i>	<i>15,4</i>	<i>15,7</i>
<i>varav Socialpsykiatri</i>	<i>40,8</i>	<i>16,0</i>	<i>24,8</i>	<i>23,9</i>

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2021 kostnader	Budget 2021 intäkter	Budget 2021 netto	Prognos November 2020 (netto)
Stadsmiljö	49,7	30,0	19,7	22,6
Avskrivningar	11,2	0,0	11,2	11,1
Internräntor	0,4	0,0	0,4	0,9
Förskola	340,8	40,2	300,6	295
Äldreomsorg	647,1	104,8	542,3	474,5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	225,0	16,1	208,9	217,6
Barn, kultur och fritid	14,4	1,3	13,1	12,5
Arbetsmarknadsåtgärder	4,8	0,6	4,2	3,6
Ekonomiskt bistånd	28,9	1,7	27,2	33,6
varav handläggning	10,0	0,0	10,0	9,1
Övrig verksamhet	0,0	0,0	0,0	0
Totalt	1 493,7	231,7	1 262,0	1 189,7

Nämnd- och förvaltningsadministration

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2021 (netto)	Budget 2020 (netto)	Differens
Nämnd- och förvaltningsadministration	46,6	37,7	8,9

Budgeten för nämnd- och förvaltningsadministration uppgår till 46,6 mnkr. Administrationen finansieras genom ett avdrag från respektive verksamhetsområde. Andelen av budget som går till nämnd- och förvaltningsadministration är 3,0 procent.

I förvaltningsadministrationen ingår kostnader för nämnd, registratur, arkiv, direktör, IT, ekonomiteam, HR- team, lokalteam, upphandling, kvalitetsfrågor, trygghets- och säkerhetsfrågor samt kontorservice. I budgeten ryms även en förvaltningsövergripande buffert om 10 mnkr.

Individ- och familjeomsorg (inklusive socialpsykiatri)

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2021 (netto)	Budget 2020 (netto)	Differens
Individ- och familjeomsorg	87,8	81,1	6,7
varav Barn och ungdom	45,4	37,9	7,5
varav Vuxna	15,4	14,7	0,7
varav Socialpsykiatri	24,8	23,9	0,9
varav Budget- och skuldrådgivning	0,6	0,6	0
varav Flyktingmottagande	1,6	4	-2,4

Individ- och familjeomsorgens verksamhetsområde får en förstärkt budget med 6,7 mnkr

jämfört med 2020.

Ökningen i budget beror till största delen på förväntade volymökningar, främst inom barn och ungdom som får en utökad budget om 7,5 mnkr, men också inom individ- och familj vuxna samt socialpsykiatri. I ökningen återfinns även en budgetpost om 1,9 mnkr avseende fältassistenter som till år 2021 har flyttats från barn, kultur och fritids budget till individ- och familjeomsorg barn och ungdom.

Antalet ärenden hos enheten för ensamkommande barn har minskat och likaså budgeten inför 2021.

I anslaget finns budgeterade medel för:

- Insatser för vuxna med missbruksproblematik
- Insatser för barn och unga
- Insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Insatser för personer i hemlöshet
- Insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism.
- Kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Utöver biståndsbedömda insatser bedriver nämnden sedan många år en frivillig verksamhet i form av träfflokalen Balder. Verksamheten är uppskattad och värdefull för målgruppen och en stor del av besökarna kommer från andra stadsdelsområden.

Ersättningsnivåer redovisas i bilaga 2.

Stadsmiljöverksamhet

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Stadsmiljö	19,7	18	1,7
Avskrivningar	11,2	11,1	0,1
Internräntor	0,4	0,9	-0,5

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är en gemensam organisation för Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder. Budget för parkmiljö ligger kvar på respektive nämnd och återfinns som omslutningsförändring i budgettabellen. Tabellen ovan avser endast Norrmalms stadsdelsnämnd. Driftbudgeten har ökat med 1,7 mnkr jämfört med 2020.

Förskola

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2021 (netto)	Budget 2020 (netto)	Differens
Förskola	300,6	285,3	15,3
varav socioekonomiskt tilläggsbelopp	23,3	21,9	1,4

Verksamhetsområde (mnr)	Budget 2021 (netto)	Budget 2020 (netto)	Differens
varav öppen förskola	1,1	0,8	0,3

Förskoleverksamheten får en schablon per inskrivet barn. Schablonen har höjts med 1,5 procent jämfört med 2020 och det socioekonomiska tilläggsbeloppet, som främst används till barn i behov av särskilt stöd, har ökat med 1,4 mnr. I likhet med år 2020 fördelas 82 procent av schablonen ut till förskolorna.

Nämnden har en preliminär budget för förskoleverksamheten som bygger på antalet barn som var inskrivna i mars 2020. Slutlig budgettram kommer att tilldelas nämnden efter faktiskt barnantal under året. Det sker månadsavläsningar under året och den slutliga justeringen sker i december. Under 2021 förväntas det genomsnittliga barnantalet uppgå till 1 940 barn vilket är lägre än tilldelad budget och innebär en minskning med 54 barn jämfört med genomsnittet år 2020. Nämnden ser att antalet barn i förskoleålder inte kommer att öka i samma takt kommande år som tidigare beräknat. Den pågående pandemin gör också att befolkningsprognoserna kan komma att påverkas, exempelvis till följd av förändrade flyttströmmar.

Nämnden ser fortsatt stort behov av lokalunderhåll inom förskolelokaler vilket innebär ökade kostnader, både i form av driftkostnader men också som kapitalkostnader på gjorda investeringar. Det finns fortsatt utmaningar med ventilationen i flera förskolelokaler och det har också uppstått ökade behov av utebelysning då verksamheten till större del bedrivs utomhus till följd av pandemin.

Ersättningsnivåerna till de pedagogiska verksamheterna redovisas i bilaga 2.

Äldreomsorg

Verksamhetsområde (mnr)	Budget 2021 (netto)	Budget 2020 (netto)	Differens
Äldreomsorg	542,3	519,6	22,7

Äldreomsorgens nettobudget för 2021 är 22,7 mnr högre än budgeten för 2020 vilket är en nettoökning med 4,4 procent. Ökningen beror främst på höjda ersättningsnivåer från kommunfullmäktige samt en prognostiserad ökning av antalet äldre innevanare i stadsdelen.

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet personer över 65 år med 2,6 procent under 2021 jämfört med 2020. Inom den äldre åldersgruppen där vårdbehovet är som störst (80 år och äldre) förväntas en ökning med 3,9 procent under 2021 och 7,3 procent under 2022 vilka är nästan dubbelt så högt som för staden i helhet.

För vård- och omsorgsboende budgeteras totalt 147 460 vårddygn, vilket motsvarar cirka 404 personer per månad. För hemtjänstinsatser budgeteras 24 370 dagtimmar i ordinärt boende per månad.

Samverkansavtalet med Micasa avtalet trädde kraft under 2020 vilket har inneburit förändringar i hyressättning och medfört högre hyreskostnader. Det pågår en ombyggnation på Vasaträffens lokaler för att tillmötesgå äldres behov och ombyggnationen kommer resultera i högre lokalkostnader för enheten kommande åren.

Väderkvarens vård- och omsorgsboende är i behov av renovering och upprustning. Nämnden kommer att söka investeringsmedel för att kunna förbättra miljön för boende och göra boendet mer attraktivt.

Stadsdelsnämnden driver aktivitetscenter i syfte att främja social gemenskap och söker medel för att fortsätta arbetet med utvecklingen av aktivitetscentren. Förvaltningen deltar i en fortsatt satsning på arbetssättet Tryggt mottagande i hemmet tillsammans med Kungsholmen. Kungsholmen söker medel för stadsdelsförvaltningarna.

Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende har höjts med 4 procent och ersättningen för hemtjänst som utförs på servicehus höjts med 4,5 procent samt dagverksamhet med 2,7 procent.

Ersättningen för vård- och omsorgsboende har räknats upp i enlighet med omsorgsprisindex. För 2021 innebär detta en uppräkningsnivå med 3 procent för vård- och omsorgsboenden. Lokalschablonen höjs med 1 procent.

Växelvårdsplatser, profilboenden, profildagverksamhet och servicehus ingår inte i valfrihetssystemet och för dessa boendeformer beslutas ersättningsnivåerna av stadsdelsnämnden.

Ersättningsnivåer för samtliga insatser inom äldreomsorgen redovisas i bilaga 2.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2021 (netto)	Budget 2020 (netto)	Differens
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	208,9	200,5	8,4
<i>varav vuxna</i>	<i>190,4</i>	<i>183,6</i>	<i>6,8</i>
<i>varav barn</i>	<i>18,5</i>	<i>16,9</i>	<i>1,6</i>

Verksamhetens nettobudget för 2021 är 8,4 mnkr högre än budgeten för 2020. Budgetramen grundar sig främst på en schablonersättning per beslutad omsorgsnivå för varje individ på boenden, daglig verksamhet och korttidsvistelse. Budgeten har beräknats utifrån prestationsmätningen hösten 2020 och kommer justeras efter två avläsningstillfällen under 2021.

Den ökade budgeten beror till största delen på en höjning av schablon och peng inom det prestationsbaserade anslaget. Det fasta anslaget ökar endast 0,7 mnkr.

Det fasta anslaget finansierar de LSS-insatser som anses vara mindre resurskrävande:

- Rådgivning
- Ledsagarservice
- Kontaktperson
- Avlösarservice

Samt SoL-insatserna:

- Hemtjänst
- Personlig assistans

- m.fl

Det som kännetecknar de prestationsstyrda insatserna är att det är de mer resurskrävande av LSS-insatserna, vilka är:

- Bostad med särskild service vuxna
- Daglig verksamhet
- Bostads med särskild service barn
- Korttidshem
- Korttidstillsyn

För barn- och vuxenboende, daglig verksamhet och korttidsvistelse samt korttidstillsyn för skolgång, är schablon och peng i omsorgsnivåerna höjda med 2,8 procent. Ersättningsnivåerna redovisas i bilaga 2.

Totalt har 6,0 mnkr tillförts från verksamhet för barn, kultur och fritid. Tillskottet är tänkt att delvis kompensera för de extra kostnader som uppkommer då vissa placeringar görs utanför stadens avtal inom ramen för lagen om valfrihet (LOV). I dagsläget har förvaltningen 8 placeringar utanför LOV med till en merkostnad om 6 mnkr. För två av dessa placeringar kommer förvaltningen söka särskild redovisning i samband med avläsningarna. För de övriga 6 placeringarna pågår förhandlingar med syfte placeringarna ska debiteras enligt stadens avtalade ersättningsnivåer. Tillskottet som omfördelats är också en förstärkning till de insatser som det fasta anslaget avser, då förvaltningen prognostiserar att behovet kommer överstiga tilldelad budget.

Barn, kultur och fritid

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2021 (netto)	Budget 2020 (netto)	Differens
Barn, kultur och fritid	13,1	12,6	0,5
varav Fält och fritid	7,7	8,2	-0,5
varav Barn och kultur	5,4	4,4	1

Från verksamhetsområdets tilldelade KF-budget omfördelas 6,0 mnkr till verksamhet för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. För verksamheten barn, kultur och fritid budgeteras 13,1 mnkr för år 2021, vilket är en ökning med 0,5 mnkr jämfört med 2020.

Fält- och fritidsenheten är en resultatenhet och har en budget om 9,0 mnkr år 2021 varav 1,3 mnkr avser fältassistenter och återfinns inom ramen för Individ- och familjeomsorg. Enhetens budget har därmed ökat med 0,8 mnkr jämfört med året innan. Enheten innefattar, förutom fältassistenter, bland annat:

- Ungdomsgård
- Parklek
- Förebyggande arbete för barn och unga

Förutom resultatenheten finns en avdelningsövergripande budget om 5,4 mnkr vilket främst avser:

- Föräldrastödsprogram

- Sommarkollo
- Kulturverksamhet
- Konsumentvägledning
- Preventionssamordning

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2021 (netto)	Budget 2020 (netto)	Differens
Ekonomiskt bistånd	27,2	22	5,2
<i>varav insatser</i>	<i>17,2</i>	<i>14,5</i>	<i>2,7</i>
<i>varav handläggning</i>	<i>10</i>	<i>7,5</i>	<i>2,5</i>
Arbetsmarknadsåtgärder	4,2	3,6	0,6

Verksamheten ekonomiskt bistånd har år 2021 fått en utökning i budget med 5,2 mnkr gällande insatser, jämfört med 2020.

Budgeten för ekonomiskt bistånd ger utrymme för cirka 145 bidragshushåll med ett genomsnittligt medelbidrag på 9882 kr. Under januari till november 2020 fick i snitt 200 hushåll bidrag.

Förvaltningen är del av en gemensam försörjningsstödsenhet där Kungsholmen, Östermalm och Norrmalms stadsdelsnämnder ingår. Östermalms stadsdelsnämnd handlägger ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

I verksamheten för arbetsmarknadsåtgärder har budgeten för 2021 fått en ökning med 0,6 mnkr jämfört med 2020. I denna ökning återfinns ökade medel för feriearbeten om 0,3 mnkr, vars budget uppgår till 2,2 mnkr 2021. I anslaget ingår utöver feriearbeten medel för arbetsmarknadsåtgärder och visstidsanställningar.

Investeringar

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2021 tilldelats 15,2 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. Dessa medel fördelas på följande objekt:

Mnkr	Budget 2021	Beskrivning
Centrala medel		
Norrbackatäppan	3,1	Upprustning Norrbackagatans lekplats, garantiskötsel.
Observatorielunden nedre	1	Plattläggning vid spegeldammen, gräsmatterenovering.
Observatorielunden övre	1	Rusta lilla utkiksplatsen, test av ängsmattor i slänterna.
Blekholmsterrassen	0,9	Projektering av framtaget förslag.
Nycklade medel		
Observatorielunden nedre	1	Plattläggning vid spegeldammen, gräsmatterenovering.

Mnkr	Budget 2021	Beskrivning
Observatorielunden övre	0,8	Rusta lilla utkiksplatsen, test av ängsmattor i slänterna.
Vasaparken, Yogapaviljong	0,7	Belysning, markiskonstruktion,
Norrbackatäppan	1,8	Upprustning Norrbackagatans lekplats, garantiskötsel.
Vanadislunden	2,0	Ränndalar, entréyta.
Vasaparken ny entré mm	1,1	Lekredskap Vasaparkens parklek, växter och skötsel ny entré.
Bellevueparken*	0,1	Plantering av träd och ört-pluggplantor.
Tillgänglighetshöjande åtgärder	0,7	Nya slitlager, bänkar
Små parker	1,0	Lekutrustning, lådor till Bellevue farm m.m.
Totalt	15,2	

*Finansieras även av medel från Länsstyrelsen

Klimatinvesteringar

Stadsdelsnämnden ansöker om 4,35 mnkr i budgetjustering för klimatinvesteringar.

Klimatinvesteringar	Mnkr	Bilaga
Trädplantering	0,5	3
Ismaskin i Vasaparken	3,65	4
Energieffektiviserig vitvaror	0,2	5
S:a	4,35	

Trygghetsinvesteringar

Av de investeringar som beviljades i VP 2020 har förseningar i projekt Placemaking på Sergels torg inneburit att alla medel inte förbrukats. Den initiala osäkerheten kring begränsningar och senare lagstadgade restriktioner mot att samla människor innebar behov av omplanering med olika scenarios beroende på smittspridningens utveckling, och slutligen omprioriteringar för placemaking på Sergels torg. Detta tog tid i anspråk, alternativa lösningar genomfördes med hänsyn till restriktionerna, och projektering och beställning av långsiktiga platsspecifika konstruktioner och möbler fick skjutas fram. Under året gjordes även lärdomar om platsens specifika utmaningar och behov kring säkerhet som föranledde ändringar och förseningar i projektering av konstruktioner och möbler. Nämnden kommer begära ombudgetering för de medel som inte utnyttjats i samband med VB, förvaltningen uppskattar att cirka 0,2 mnkr kommer behöva ombudgeteras.

Maskiner och inventarier

Nämnden har tilldelats en budget för investeringar av maskiner och inventarier om 2,7 mnkr. En investering är, enligt stadens anvisningar, en anskaffning av en anläggningstillgång med ett värde över ett basbelopp och ett bestående värde i tre år eller mera. Driftbudgeten belastas

sedan med kapitalkostnader under anläggningstillgångens beräknade livslängd.

Nämnden förväntar sig ökade investeringar av inventarier det kommande året. Störst är behoven inom äldreomsorgen där exempelvis både möbler, takliftar och annan utrustning är behövt bytas ut. Inom förskolan finns ett fortsatt behov av anpassning av ventilation och buller till antalet barn och de riktlinjer och lagar som ska följas. Totalt förväntas dessa investeringar överstiga förvaltningens tilldelade investeringsbudget med 3,5 mnkr.

Investeringar - Maskiner och Inventarier	Mnkr
Tilldelad budget	2,7
Investeringsbehov	
Miljöförelägganden förskola - buller och ventilation	1
Förskola, reinvesteringar	0,6
Äldreomsorg, reinvesteringar, takliftar, möbler m.m	3,8
Kontor st eriksgatan	0,6
Socialtjänst, reinvesteringar	0,2
S:a	6,2
Ytterligare begärd budget	3,5

Försäljningar av anläggningstillgångar

Resultatenheter

Resultatenheter överför hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år. Överföringen får som mest motsvara 5 procent av bruttobudgeten innevarande år och det samlade värdet av överförda överskott får maximalt motsvara 10 procent av bruttobudgeten. En förutsättning är att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden. Överskott får ackumuleras och föras över under flera år. Underskott ska täckas senast under nästkommande år, annars ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslutet.

Under 2021 föreslås följande enheter vara resultatenheter:

- Mitt i City förskolor
- Karlbergs förskolor
- Johannes förskolor
- Matteus förskolor
- Fält- och fritidsenheten
- Socialpsykiatrins utförare

Ersättningsnivåerna till alla enheter följer fullmäktiges beslutade belopp. Beloppen framgår av bilaga 2.

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Budgetjusteringar

Nedan redovisas samtliga begärda budgetjusteringar. För mer information om respektive budgetjustering se bifogade underlag.

Investeringar

Klimatinvesteringar

Stadsdelsnämnden ansöker om 3,65 mnkr i budgetjustering för klimatinvestering avseende ny ismaskin i Vasaparken samt 0,5 mnkr avseende trädplantering. Nämnden ansöker också om 0,2 mnkr för att fortsätta arbetet med att energieffektivisera verksamheterna genom att byta ut äldre vitvaror.

Maskiner och Inventarier

Stadsdelsnämnden ansöker om ytterligare medel avseende investeringar för maskiner och inventarier om 3,5 mnkr.

Övriga budgetjusteringar

Stadsdelsnämnden ansöker medel för drift av aktivitetscenter om 1,9 mnkr i budgetjustering. Ansökan återfinns i sin helhet i bilaga 7.

Stadsdelsnämnden ansöker om medel för Giftfri förskola om 0,6 mnkr. Ansökan återfinns i sin helhet i bilaga 6.

Omslutningsförändringar

I den tilldelade budgetramen ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. Utöver dessa har nämnden kostnader och intäkter för andrahandsuthyrning av lägenheter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning, samt ökade kostnader och intäkter för verksamhet som säljs till andra förvaltningar och externa parter. Omslutningsförändringar redovisas om sammanlagt 186,9 mnkr.

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration	2	-2
Administrativ ersättning från Östermalms SDN och Kungsholmens SDN, samt bidrag för Fackligt arbetande.		
Individ- och familjeomsorg	33,6	-33,6
varav budget- och skuldrådgivning	2,6	-2,6
Avser försäljning av budget- och skuldrådgivning till andra SDN		
<i>Varav Barn och Unga</i>	0	0
<i>Varav vuxna</i>	0	0
<i>Varav socialpsykiatri</i>	16	-16

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
varav flyktingmottagande	15	-15
Avser intäkter från migrationsverket		
Ekonomiskt bistånd	1	-1
Avser intäkter från migrationsverket		
Stadsmiljöverksamhet	30	-30
Avser försäljning av stadsmiljöverksamhet till andra SDN		
Förskoleverksamhet	14	-14
Avser försäljning samt nystartsjobb, ungdoms- och utvecklingsanställningar		
Äldreomsorg	90	-90
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Funktionsnedsättning	15	-15
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Barn, kultur och fritid	1,3	-1,3
Avser intäkter för kollo		
Summa	186,9	-186,9

Medel för lokaländamål

Övriga ekonomiska redovisningar

Särskilda redovisningar

Agenda 2030

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som inrymmer Globala målen för hållbar utveckling. De 17 globala målen har 169 delmål och 230 globala indikatorer. I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Mål med de globala målen är att till år 2030:

- Att avskaffa extrem fattigdom
- Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen
- Att främja fred och rättvisa

- Att lösa klimatkrisen.

Globala målen är:

- Universella – vilket innebär att de riktar sig till alla världens länder och att alla länder bär ett gemensamt ansvar för dess genomförande.
- Integrerade och odelbara – vilket betyder att inget mål kan nås på bekostnad av ett annat – och framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås.
- Inkluderande – har tagits fram genom den mest transparenta och inkluderande processen i FN:s historia.

Stockholm stad är en viktig aktör i genomförandet av Agenda 2030, genom att flera av grunduppdragen är direkt eller indirekt kopplade till specifika delmål i agendan. Målen om en hållbar utveckling ligger i linje med stadens vision och budget.

Förvaltningen har tagit fram en lokal miljö- och klimathandlingsplan. Målet med planen är att minska den miljöpåverkan nämndens verksamheter ger upphov till, att verka för en hållbar utveckling samt att stärka förmågan att hantera påverkan av klimatförändringar. Målen i Stockholms stad miljöprogram samt förvaltningens miljö- och klimathandlingsplan bidrar till genomförandet av Agenda 2030 och Vision 2040.

Genom att arbeta med anpassningar till klimatförändringar som skyfall och värmebölja bidrar förvaltningen till att uppfylla mål 13, att bekämpa klimatförändringar. Genom att skapa säkra och inkluderande grönområden bidrar förvaltningen till mål 11 och mål 3. Förvaltningens arbete med att bevara och främja ekosystem och biologisk mångfald omfattas av mål 15 i den globala agendan. Genom att arbeta för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm, bidrar förvaltningen till att mål 11, hållbara städer och samhällen, uppnås.

Mål 8, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, har delmål Främja ungas anställning, utbildning och praktik. Förvaltningens arbete med feriearbete bidrar till att uppfylla mål 8.

Genom att värna Sergels torg som en plats för allas uttryck, och genom ökad trygghet och minskad brottslighet, bidrar förvaltningen till att mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen uppfylls.

Delmål 11.3 i Agenda 2030, Inkluderande och hållbar urbanisering, är särskilt relevant för

arbetet med Sergels torg. Delmålet syftar till att verka för en inkluderande och hållbar urbanisering.

Förskola

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. *God utbildning för alla* är ett av målen i Agenda 2030. En inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet som ska främja livslångt lärande för alla ska säkerställas och bidrar till mål 10, minskad ojämlikhet och mål 5, jämställdhet.

Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans får rätt stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Förskolorna erbjuder likvärdiga och tillgängliga pedagogiska lärmiljöer av hög kvalitet som stödjer utveckling och lärande för alla barn.

Utbildningen i förskolan ska genomföras i demokratiska former och lägga grunden till ett växande intresse och ansvar hos barnen för att aktivt delta i samhället och för en hållbar utveckling. Både ett långsiktigt och globalt framtidsperspektiv ska synliggöras i utbildningen.

Nämndens förskolor har ett förvaltningsövergripande mål för verksamhetsområdet, *barn i förskolan har hållbara relationer till sin omvärld*. Hållbar utveckling är ett begrepp som knyter ihop de ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar som mänskligheten står inför. Förskolan ska liksom all utbildning genomsyras av lärande för en hållbar utveckling.

Barn ska få kunskap om sin delaktighet i naturens kretslopp, om ekologisk hållbarhet och få lära sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö. Verksamhetens arbete för att säkra en giftfri förskola fortsätter, leksaker och material ersätts med kemikaliesmarta alternativ.

Mål 5 i Agenda 2030 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt. I förskolan läggs grunden för barnens livslånga lärande. Utbildningen vilar på demokratins grund och utgår från barnkonventionen. Förskolan arbetar med att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar och bidrar därmed till mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen. Utbildningen inom nämndens förskolor håller en likvärdig och god kvalitet, verksamheten bidrar till att skapa ett jämställt och inkluderande samhälle. Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande. Förskolan organiserar utbildningen så att barnen möts, leker och lär tillsammans. Barnen får pröva och utveckla sina förmågor och intressen, med samma möjligheter och på lika villkor, oberoende av könstillhörighet.

Äldreomsorg

Genom ett riktat fokus på den omgivande miljön och det sociala perspektivet samt ett utökat fokus på enkel matlagning ska undernäring motverkas och den ofrivilliga ensamheten minska i enlighet med mål nummer 2, ingen hunger. Män och kvinnor ska ha tillgång till likvärdig omvårdnad och beslut rörande insatser. Förvaltningens genomlysningar av myndighetsbeslut för att säkerställa en jämställd och jämlik biståndshandläggning fortgår.

Brukarundersökningar och kvalitetsuppföljningar på individnivå analyseras för att uppmärksamma skillnader i upplevelser mellan könen för att kunna säkerställa ett jämställt utförande av insatser och bidra till att nå mål nummer 5, jämställdhet.

I linje med mål nummer 10, minskad ojämlikhet, ska förvaltningen arbeta med att medvetandegöra och stärka den enskildes individuella förutsättningar i utredningar och i

insatsernas utformning för att ge alla en rättvis tillgång av insatser utifrån behov. Vidare ska förvaltningen arbeta med informationsspridning om olika boendeformer för äldre, om hälsofrämjande aktiviteter samt information om riktade insatser till nationella minoriteter för att så långt som möjligt ge äldre likartade förutsättningar att delta i samhället. Förvaltningen ska även utveckla samverkan med region och civilsamhället för en sammanhållen vård och omsorg och därav bidra till att nå mål 10 om minskad ojämlikhet.

Äldreomsorgens verksamheter ska erbjuda fysiska-, sociala- och kulturella aktiviteter utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Detta för att främja till att äldre ska leva ett självständigt liv med fokus på självbestämmande och därav bidra till att nå mål 3 om hälsa och välbefinnande.

Socialtjänst

Förvaltningens arbete inom ekonomiskt bistånd bidrar till att uppfylla målen om att minska fattigdom och hunger mål 1, ojämlikhet mål 10 och bidrar till ökad hälsa mål 3 och jämställdhet mål 10.

Genom arbetet med förebyggande insatser för barn och unga genom arbetet med att erbjuda hälsofrämjande fritidsaktiviteter till barn och unga oavsett kön, bakgrund eller socioekonomisk situation bidrar förvaltningen till mål 3 god hälsa och välbefinnande och att minska ojämlikhet mål 10. Genom att se över möjligheten till mer arbetsinriktade insatser till personer inom socialpsykiatrins målgrupp och arbetet för att utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik för personer med funktionsnedsättningar bidrar förvaltningen till mål 10 minskad ojämlikhet.

Arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv vid beslutsfattande för att möta den enskildes behov oavsett kön och arbetet mot alla former av våld mot kvinnor och flickor, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering bidrar förvaltningen till mål 5 jämställdhet.

Genom arbetet med ökad delaktighet för barn, unga och vuxna i utredning och utförande av insats och genom att minska alla former av våld mot särskilt sårbara grupper som barn, personer med funktionsnedsättningar, äldre, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld samt erbjuda stöd till våldsutsatta och våldsutövare bidrar förvaltningen till mål 16 fredliga och inkluderande samhällen.

Nationella minoriteters rättigheter

Beskrivningen av förvaltningens arbete med att stärka nationella minoriteters rättigheter är integrerat under verksamhetsmålen. Förskolans verksamheter fortsätter att främja barns utveckling av kulturell identitet och användning av det egna språket, och barn som talar eller har anknytning till ett nationellt minoritetsspråk har rätt till förstärkt språkstöd. Nationella minoriteters rättigheter utifrån kultur ska stärkas i planeringen av aktiviteter. Möjlighet till muntlig och skriftlig information samt aktiviteter på sitt eget språk ska erbjudas.

Systematiskt kvalitetsarbete

Systematiskt kvalitetsarbete

Nämndens kvalitetsarbete utgår ifrån stadens program för kvalitetsutveckling. I kvalitets- och utvecklingsarbete är målgrupperna i fokus och resultat, effekter och utveckling ska möta

målgruppernas behov. Kvalitetsarbetet är kontinuerligt, långsiktigt och förenar ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbarhetsperspektiv. Kvalitetsarbetet ska främja jämlikhet och jämställdhet.

Styrning och ledning

Stadens system för integrerad styrning och ledning (ILS-webb) stödjer verksamheterna i fokus på resultat för invånarna. Nämndmål, indikatorer och aktiviteter är formulerade med fokus på de effekter och resultat som skapas för invånare och brukare. Ett tydligt resultatperspektiv finns med i verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering.

Resultat- och VP-dialoger är viktiga instrument för att stärka att verksamheterna är effektiva, uppnår mål och har en budget i balans. Förvaltningen uppmuntrar verksamheterna att delta i stadens kvalitetsutmärkelse.

Internkontroll

Arbetet med internkontroll är viktigt i det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med internkontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvarliga fel och skador. En del i nämndens samlade kvalitetsarbete är arbetet med väsentlighets- och riskanalys i vilken nämnden uppskattar väsentlighetsgraden och risken för att oönskade händelser ska inträffa. Väsentlighets- och riskanalys (VoR) genomförs årligen på enhets- och förvaltningsnivå i anslutning till arbetet med verksamhetsplanen. Samtliga steg samt uppföljning dokumenteras i ILS-webb. Arbetet ingår i processen med att ta fram en internkontrollplan. Nämnd, förvaltningsledning och övrig personal samverkar för att uppnå målen för den interna kontrollen.

Digital utveckling och innovation

Att skapa förutsättningar för en digital utveckling är nödvändigt och central i en tid när digitaliseringen genomsyrar vårt samhälle. Förvaltningen inför ett förvaltningsövergripande digitaliseringsråd som har i syfte att, med hjälp av samverkan och digital teknik, förbättra och effektivisera förvaltningens arbete. Ytterligare satsningar är att förvaltningens äldreavdelning kommer att utse digitaliseringscoacher med uppdrag att öka kunskap, inspirera och motivera kollegor och för att visa på nyttan med en digital utveckling och välfärdsteknik. Förvaltningens arbete med att utveckla en digital innovation för samverkan i det förebyggande arbetet, Klarakompassen, fortsätter. Modellen har tagits fram av förvaltningens preventionssamordnare, och är en innovativ sökmotor som kommer underlätta för socialt- och brottsförebyggande verksamheter att hitta rätt stödinstans för personer i behov av stöd som ligger utanför deras expertisområde. Projektet sker i samverkan med socialförvaltningen.

För att främja innovation, nytänkande och utveckling kommer även ett förvaltningsövergripande innovationsforum att införas. Nätverket ska fokusera på att förbättra analyser av till exempel resultat från olika undersökningar och i samverkan ta tillvara och utveckla innovativa lösningar och arbetssätt.

Inom förvaltningens förskolor fortsätter implementering av Skolplattformen som bidrar till att förse verksamheterna med nya digitala pedagogiska verktyg samt effektivisera administrativa rutiner.

Strategisk kommunikation

Att skapa mening och delaktighet i strategiskt viktiga frågor är en del av det kommunikativa ledarskapet. Strategisk kommunikation med olika målgrupper är ett verktyg för att nå uppsatta mål. Förvaltningen utvecklar den strategiska kommunikationen med särskilt fokus på trygghetsfrågor, kommunikation med äldre, miljö- och klimatfrågor samt för att öka delaktighet.

Sammanfattning av nämnden verktyg för uppföljning och analys

Uppföljning och analys utgår från nämndens och kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter, stadens centrala brukarundersökningar, förskoleundersökningen, egna enkäter och uppföljningar, revisorernas granskningar, synpunkter och klagomål. Därutöver finns det flera olika verksamhetsspecifika metoder i kvalitetsarbetet:

- förskolornas löpande arbete med pedagogisk dokumentation
- självvärdering/kvalitetsindikatorer inom förskolan
- resultat- och kvalitetsdialoger med förskolornas ledningsgrupper
- kvalitets- och ledningssystem inom äldreomsorg och socialtjänst
- systematiska uppföljningar på individ- och avtalsnivå såväl egen regi som entreprenör
- patientsäkerhetsberättelsen
- barns behov i centrum (BBIC) ger en enhetlig och evidensbaserad struktur för handläggning, genomförande och uppföljning inom den sociala barn- och ungdomsvården.
- bedömningsinstrumentet och strukturerad intervjumetod ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis) för bedömning av ungdomars problematik och för att uppmärksamma eventuellt risk- eller missbruk. SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth), för beslutsstöd i utredningar gällande risker och behov hos ungdomar med känt antisocialt beteende.
- utredningsinstrumentet ASI (Addiction Severity Index) inom vuxenhetens missbruksverksamhet och DUR (Dokumentation - Utredning - Resultat) inom socialpsykiatri samt Motiverande samtal (MI).
- arbetet med att implementera en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten sker kontinuerligt. (Evidensbaserad praktik innebär en medveten och systematisk användning av flera kunskapskällor. Den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenhet och önskemål vid beslut om insatser.)
- intervjuer och observation inom äldreomsorgen
- bedömningsinstrumentet FREDA används i arbetet mot våld i nära relationer.
- kvalitativa granskningar
- nätverk och omvärldsbevakning för att ta del av goda exempel m.m

Förvaltningen kommer också fortsätta utveckla avtalsuppföljningen av parkdriftsentreprenören i samband med att förvaltningen under 2021 övergår till ett nytt system för uppföljning och dialog som blir gemensamt för hela staden.

Synpunkter och klagomålshantering

Synpunkter och klagomål är en del i förvaltningens systematiska kvalitetsarbete. En sammanhållen och likställig hantering av synpunkter och klagomål underlättar för

verksamheterna att använda dessa i kvalitets- och utvecklingsarbete. Inkomna synpunkter och klagomål ska sammanställas och analyseras för att rätt åtgärder ska kunna sättas in och på så sätt förebygga och undanröja brister i verksamheternas kvalitet. Åtgärderna ska även följas upp för att identifiera om åtgärderna har fått avsedd effekt. De inkomna klagomålen ska hanteras skyndsamt av den enhet som berörs, och återkopplas till den som lämnat klagomålet. Klagomål och synpunkter som gäller andra förvaltningar eller icke-kommunala utförare vidarebefordras till rätt verksamhet för handläggning. Synpunkter och klagomål ska delges medarbetarna på till exempel arbetsplatsträffar.

Avvikelser enligt socialtjänstlagen (SoL), Lex Sarah och avvikelser enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL), Lex Maria, hanteras i enlighet med lagstiftning och förvaltningens rutiner. Nämndens förskolor har rutiner vid anmälning om kränkning av barn och använder sig av särskilt blankettunderlag för att genomföra utredning.

Förvaltningen kommer under året att se över processer och system för hantering av synpunkter och klagomål.

Samverkan akademi, näringsliv och civilsamhälle

Genom platssamverkan skapas samverkan med det lokala näringslivet och civilsamhället i syfte att öka tryggheten för boende, verksamma och besökare. Genom förvaltningens arbete med att skapa meningsfulla arbetsplatser för feriearbetande ungdomar samverkar förvaltningen med det lokala näringslivet. Samverkan med civilsamhället består bland annat av att tillsammans med föreningar anordna språkcaféer och aktiviteter för nyanlända. Som en del av ett äldrevänligt stadsdelsområde fortsätter förvaltningen arbetet med att utveckla aktivitetscenter och övriga öppna mötesplatser i samarbete med civilsamhället. Förvaltningen samverkar även med civilsamhället kring brukaravtal för skötsel av vissa platser i parkerna och vid stadsodling. Idrottsföreningar och skolklasser erbjuds även möjlighet att plocka skräp i parkerna.

Genom att erbjuda praktikplatser har förvaltningen en regelbunden samverkan med akademien. Förvaltningen tar emot elever från förskolläraryrket, socionomstudenter samt elever som studerar till sjuksköterskor för verksamhetsförlagd utbildning. Arbetet är bland annat ett led i att attrahera nya medarbetare till nämndens olika verksamheter. För att hantera det ökade antalet inkomna synpunkter tar förvaltningen in landskapsarkitektstudenter från Sveriges Lantbruks universitet som extra resurs under sommaren samt vid behov under andra delar av året.

Förvaltningen har till följd av covid-19 inte kunnat erbjuda undersköterske- eller sjuksköterskestudenter praktiktillfällen under 2020. Under 2021 planeras en översyn av utbildningsbehov gällande handledning samt att initiera ett samarbete med lärosäten i syfte att ta emot studenter från vård- och omsorgsutbildningarna till det kommunala vård- och omsorgsboendet. Förvaltningen får återkommande förfrågningar om att delta i studentuppsatser i syfte att stärka samverkan men även att ta del av forskning och nya metoder.

Föräldrastödsprogrammet Alla Barn i Centrum, ABC, byggs ut till att vända sig mot tonåringar. Arbetet under 2021 kommer följas av forskare på Karolinska institutet och är en del i en stadsövergripande utvärdering av det nya föräldrastödet.

Övrigt

Digitala stödet Esset

På grund av förseningar till följd av covid-19 så har inte det digitala stödet Esset kunnat tas i bruk under 2020. Arbetet med förberedelser kring införandet för socialtjänst, äldreomsorg och den kommunala hälso- och sjukvården fortskrider under 2021. Införandet berör de flesta delarna inom myndighetsutövning och utförarverksamhet. Införandet kommer att innebära nya arbetssätt och nya digitala stöd för nämndens verksamheter och för stadens invånare. Syftet med det nya digitala stödet är att vardagen för stadens invånare ska vara enkel och trygg med användarvänliga, säkra och tillgängliga sociala system. Införandet kommer initialt att kräva omfattande resurser inom förändringsledning och utbildning i nya arbetssätt och metoder, men nämnden ser hoppfullt på att kunna tillvarata den effektiviseringspotential som Esset skapar. Införandet kommer att påverka flera av förvaltningens professioner, så som biståndshandläggare, socialsekreterare samt omsorgspersonal i egen regi och hos privata utförare. Det är ett komplext digitalt stöd som även berör akthantering, statistik, uppföljning, ekonomi och analys.

Under året kommer det behovsriktade och systematiska arbetssättet IBIC, individens behov i centrum, införas inom myndighetsutövningen. IBIC är en del i utvecklingen av moderniseringen av sociala system. Det kommer krävas utbildning i de nya arbetssätten och resurser för införandet.